

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
МЭДЭЭЛЭЛ, ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХЭЛТЭС
СУДАЛГАА, МЭДЭЭЛЭЛ, ЛАВЛАГААНЫ АЛБА

САЙН ДУРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ЗОХИЦУУЛЖ БУЙ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧНЫ
ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА

(Харьцуулсан судалгаа)

СТ-17/220

Хянасан: Ц.Норовдондог /PhD/

Гүйцэтгэсэн судлаач: Д.Халиун
Г.Алтан-Оч
Д.Жигваагүнсэл
Р.Оргилмаа
Ц.Элбэгзаяа
И.Жаргалзаяабямба

УЛААНБААТАР
2017 он

АГУУЛГА

Товчилсон үгийн жагсаалт	2
Удиртгал	3
<i>Нэг.Сайн дурын ажил, үйлчилгээний тухай ерөнхий ойлголт ба түүхэн тойм</i>	11
<i>Хоёр.Сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулж буй гадаадын зарим орны эрх зүйн орчин</i>	16
2.1.Люксембург	16
2.2.Герман	16
2.3.БНСУ	18
2.4.Филиппин	26
2.5.Македон	33
2.6.Чех	39
<i>Ашигласан материал</i>	46

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс
БНЧУ	Бүгд Найрамдах Чех Улс
ИНБ	Иргэний нийгмийн байгууллага
НҮБ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага
НҮБСДБ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Сайн дурын байгууллага
ХБНГУ	Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс
ЕХ	Европын Холбоо
ЕЗПА	Европын Зөвлөлийн Парламентын Ассамблей
УИХ	Улсын Их Хурал
ТББ	Төрийн бус байгууллага
СХЗБ	Салбар хоорондын зөвлөх байгууллага

УДИРТГАЛ

УИХ-ын гишүүн Д.Оюунхоролын захиалгаар “Сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулж буй эрх зүйн орчны харьцуулсан судалгаа” сэдэвт судалгааны ажлыг Мэдээлэл, хяналт, шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн Судалгаа, мэдээлэл, лавлагааны албаны судлаач Д.Халиун, Г.Алтан-Оч, Д.Жигваагүнсэл, Р.Оргилмаа, Ц.Элбэгзаяа, И.Жаргалзаяабямба нар гүйцэтгэв.

Судалгааны хамрах хүрээ: Судалгааны Нэгдүгээр хэсэгт, сайн дурын ажил, үйлчилгээний үүсэл хөгжил болон сайн дурын үйл ажиллагааны талаарх ерөнхий ойлголт, Хоёрдугаар хэсэгт, судалгааны захиалгад дурдсан Солонгос, Герман түүнчлэн, Люксембург, Филиппин, Македон, Чех зэрэг улсын сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулж буй эрх зүйн орчинг холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд судалсан болно. Мөн сайн дурын үйл ажиллагааг бие даасан хуулиар зохицуулж буй Солонгос, Филиппин, Македон болон Чех улсын холбогдох хууль тогтоомжийг тойм байдлаар орчуулан хүргүүлж байна.

Судалгааны сэдвийн хүрээнд дээр дурдсан орнуудаас бие даасан зохицуулалт бүхий орнуудын хууль тогтоомжийг хуулийн агуулга, бүтцийн хүрээнд (зохицуулж буй харилцаа, нийтлэг асуудлууд, сайн дурын үйл ажиллагааны тодорхойлолт, хуулийн хамрах хүрээ болон сайн дурын үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалт, сайн дурын үйл ажиллагааг урамшуулах, хамгаалах механизм, сайн дурын үйл ажиллагааны харилцаанд оролцогч талуудын эрх үүрэг, хариуцлага, татвар гэх мэт) судалж, судалгааны мэдээллийг Хүснэгт 1-т хураангуйлан үзүүлэв.

Судалгааны үр дүнгийн тойм

Сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулж буй зохицуулалтын хувилбаруудын хувьд улс орон бүр өөрийн хэрэгцээ шаардлага, нөхцөл байдалдаа тохируулан харилцан адилгүй зохицуулалттай байна. Турк, Албани зэрэг улсад сайн дурын ажил, үйлчилгээг зохицуулсан зохицуулалт байхгүй байгаа бол бусад улс орнуудын зохицуулалтыг (Европын холбооны хэмжээнд) үндсэн 3 ангилалд хувааж болохоор байна.

Эхний ангилалд зан заншлын, өөрөө өөрийгөө зохицуулах хэм хэмжээ бүхий, сайн дурын үйл ажиллагааг тусгайлан зохицуулсан хууль тогтоомж гаргаагүй улс орнууд орж байна Тус ангилалд: Сайн дурын үйл ажиллагаа эртнээс хөгжсөн Скандинавын улс орнууд болон Их Британи, Ирланд зэрэг улс орж байна.

Хоёрдугаар ангилалд сайн дурын үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг бие даасан хуулиар бус тус асуудлыг хамаарах олон хуулиар зохицуулсан улс орнууд багтаж байна. Тухайлбал, Латвид “сайн дурын ажилтан”, “сайн дурын үйл ажиллагаа” гэх нэр томъёог Иргэний нийгмийн байгууллагуудыг зохицуулж буй хууль тогтоомжид, Польш Улсад Нийтэд тустай үйл ажиллагааны тухай хууль тогтоомжид, Швейцарт Эрх үүргийн тухай хуулиар тус тус зохицуулсан байна. Зарим улсын хувьд зөвхөн залуучуудын сайн дурын үйл ажиллагаан дахь оролцоог дэмжсэн, зохицуулсан зохицуулалтууд тусгагдсан (Косово, Беларусь), эсхүл сайн дурын үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлыг хөдөлмөрийн хууль, татварын хууль тогтоомжид тусган зохицуулж байна.

Гуравдугаар ангилалд сайн дурын үйл ажиллагааг бие даасан хуулиар зохицуулж буй улс орнууд орж байгаа бөгөөд Европын орнуудад хамгийн түгээмэл хэрэглэгдэж буй хувилбар юм. Үүнд: Бельги, Литва, Македон, Молдов, Словак, Серб, Украин, ОХУ, Гүрж, Хорват, Чех, Унгар, Итали, Люксембург, Португал, Испани зэрэг улс орнууд багтаж байна.

Дэлхийн улс орнуудын хувьд 2001 оныг НҮБ-аас Олон улсын сайн дурын ажилтны жил болгон зарлаж, холбогдох хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлэхийн ач холбогдлыг онцолсноос хойш сайн дурын үйл ажиллагааг хуулиар тусгайлан зохицуулах нь нэмэгдсэн юм.

Сайн дурын ажиллагааны төв /зөвлөл, агентлаг/ (National Volunteer services)-ийг байгуулах нь сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих гол хэрэгслүүдийн нэг болж байна. Эдгээр байгууллагуудаар дамжуулан мэдээлэл олгох, төвлөрүүлэх, сургалт явуулах, зуучлах зэрэг үйл ажиллагаа явагдах бөгөөд Австрали, Аргентин, Барбадос, Бразил, Хорват, Кипр, Египет, Сальвадор, Ливан, Люксембург, Мадагаскар, Перу, БНСУ, Украин, АНЭУ, Замби, Тайланд зэрэг орнууд энэ талаар туршлага хуримтлуулжээ. Улс орон бүрийн хувьд тэдгээрийг байгуулсан зорилго, үйл ажиллагааны хүрээ зэргээс хамааран тэдгээрийн бүтэц, зохион байгуулалт нь ялгаатай байна. Ихэнхдээ дээрх байгууллагын удирдлагад бүхий л салбарын хэрэгцээ, шаардлага, оролцоог хангах үүднээс төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн төлөөлөгчдөөс бүрддэг байна.

Хууль тогтоомжоор тусгайлан зохицуулсан байдал, зохицуулалтын хамрах хүрээ: Судалгаанд хамрагдсан орнуудын хувьд Чех 2002 онд, БНСУ 2005 онд, Филиппин болон Македон Улс 2007 онд тус тус сайн дурын ажиллагааг зохицуулсан бие даасан хууль тогтоомжийг баталсан байна.

Чех Улсын хувьд Сайн дурын үйлчилгээний тухай хуулиар урамшуулал, хөлсгүй сайн дурын ажил үйл ажиллагаа явуулж, зохион байгуулахад төрөөс дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх нөхцөлүүдийг тогтоож өгсөн боловч үүнийг сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулах суурь хууль гэж үздэггүй бөгөөд бусад төрлийн сайн дурын үйл ажиллагаа нь дээрх хуулийн үйлчлэх хүрээнээс гадуур явагдаж болохоор байгаа юм.

Сайн дурын үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалт:

БНСУ: Сайн дурын ажиллагааны байгууллага, төвүүд нь сургалт, аюулгүй байдлын менежментийг тогтмол хэрэгжүүлэх ёстой бөгөөд сургалтын үйл ажиллагаанд холбогдох боловсролын байгууллагуудыг дайчлан ажиллуулж болно.

- *Сайн дурын ажиллагааг хөгжүүлэх хороо:* Сайн дурын ажиллагааны бодлогыг тодорхойлох үүрэг бүхий Хороог Ерөнхий сайдын дор байгуулж, бүрэлдэхүүнд нь удирдлага, шинжээчдийг оруулна.

- *Сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөл:* Сайн дурын ажиллагааны байгууллагуудын үйл ажиллагааг улсын хэмжээнд хөгжүүлэх зорилгоор Сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөлийг ашгийн бус байгууллагын статустай байгуулж болно. Сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөл нь сайн дурын ажиллагааны төслүүдийг дэмжих, байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг идэвхжүүлэх, олон нийтийн дэмжлэгийг эрэлхийлэх, олон улсын солилцоог бэхжүүлэх, бодлого тодорхойлох, эрдэм шинжилгээний ажил гүйцэтгүүлэх, мэдээлэл солилцох, засгийн газрын үйл ажиллагааг дэмжих зэрэг үүргийг гүйцэтгэнэ.

- *Сайн дурын ажиллагааны төвүүд:* Үндэсний засгийн газар нь ашгийн бус байгууллагын статустай сайн дурын ажиллагааны төвүүдийг байгуулж, санхүүжүүлэх арга хэмжээг авч болно. Сайн дурын ажиллагааны төвийг Удирдах зөвлөл (сангийн хэлбэрээр байгуулсан бол Захирлуудын зөвлөл) удирдана. Сөүл болон бусад томоохон хотууд, мужуудын сайн дурын ажиллагааны төвүүд дараах үүрэгтэй: Бусад хот, мужийн байгууллага, бүлгүүдтэй хамтран ажиллах байнгын хамтын ажиллагааны тогтолцоо бий болгох; сайн дурын ажиллагааны менежер, удирдах бүрэлдэхүүнийг сурган бэлтгэх; сайн дурын ажиллагааны хөтөлбөрүүдийг боловсруулах, хэрэгжүүлэх; сайн дурын ажиллагааны судалгаа шинжилгээ хийх; сайн дурын ажиллагааны мэдээллийн төвийг ажиллуулах; бүс нутгийн төвүүдийн хамтын ажиллагаа, мэдээлэл солилцоог идэвхжүүлэх, төслүүдийг дэмжих; сайн дурын ажиллагааг хөгжүүлэх бусад үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх.

Хот, бие даасан дүүргийн сайн дурын ажиллагааны төвүүд дараах үүрэгтэй: Бусад хот, бие даасан дүүргүүдийн байгууллага, бүлгүүдтэй байнгын хамтын ажиллагааны тогтолцоо бий болгох; сайн дурын ажиллагааг сурталчлах; сайн дурынхныг дайчлах, бэлтгэх; сайн дурын ажиллагааны хөтөлбөрүүдийг боловсруулах, дэмжих, хэрэгжүүлэх; сайн дурын ажиллагааны мэдээллийг цуглуулах, түгээх; бусад үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх.

Филиппин: Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь Филиппины *Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг* байх ба сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.

- *Салбар хоорондын зөвлөх байгууллага* нь Үндэсний эдийн засаг, хөгжлийн газар, Боловсролын яам, Гадаад хэргийн яам, Хууль зүйн яам, Дотоодын ба орон нутгийн засаг захиргааны нэгжийн төлөөлөл, Нийгмийн халамж, хөгжлийн газар, Дээд боловсролын комисс, Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар, аж ахуйн нэгж, хувийн хэвшил болон төрийн бус байгууллагын төлөөллөөс бүрдэнэ. Салбар хоорондын зөвлөх байгууллага нь Үндэсний сайн дурын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн бодлого боловсруулахад зөвлөгөө өгөх, сайн дурын үйл ажиллагааны асуудлаар зөвлөх болон техникийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх, нийгэм, сайн дурын байгууллагуудын хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх, сайжруулах чиг үүргийг гүйцэтгэнэ.

Македон: Сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулах үүрэг бүхий төрийн агентлаг, хороо байхгүй. Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуулийн хэрэгжилтэд Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яам хяналт тавина. Хяналт удирдлагыг Төрийн хөдөлмөрийн хяналтын алба, хөдөлмөрийн хяналтын байцаагч нараар дамжуулан гүйцэтгэнэ.

Чех: Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуулийг хэрэгжүүлэх үүргийг Дотоод хэргийн яам хариуцна (Сайн дурын ажиллагааны Алба).¹ Дотоод Хэргийн Яам нь Хэрэгжүүлэгч байгууллагад магадлан итгэмжлэл олгоно. Магадлан итгэмжлэлийг Гадаад Хэргийн Яам, Боловсрол, залуучууд, биеийн тамирын яам, Хөдөлмөр, нийгмийн асуудал эрхэлсэн яам, Байгаль орчны яам, Гадаад харилцааны яам, Эрүүл мэндийн яам, Сангийн яам болон ТББ-ын асуудлаарх Засгийн газрын Зөвлөлийн төлөөллөөс бүрдсэн Магадлан итгэмжлэлийн Хорооноос ирүүлсэн саналыг үндэслэн 3 жилээр олгоно.

- *Хэрэгжүүлэгч байгууллага* (Илгээгч байгууллага) нь Чех Улсын нутаг дэвсгэрт байрладаг ТББ байх бөгөөд сайн дурын ажилтныг сонгон шалгаруулах, бүртгэх, сургалт зохион байгуулах, сайн дурын ажилтныг даатгалд хамруулах болон сайн дурын ажилтантай гэрээ байгуулах үүргийг хүлээнэ.

Гагцхүү магадлан итгэмжлэл бүхий хэрэгжүүлэгч (илгээгч) байгууллага нь хуульд заасан санхүүгийн дэмжлэг олгоно.

- *Хүлээн авагч байгууллага* нь үйлчилгээ шаардлагатай байгаа, эрх бүхий хэрэгжүүлэгч байгууллагатай гэрээ байгуулах, тухайн гэрээний дагуу үүргээ хэрэгжүүлэх чадвар бүхий этгээдийг хэлнэ. Байгууллагатай гэрээ байгуулж, тохиролцооны дагуу үүргээ биелүүлэх чадвартай байна. Хүлээн авагч байгууллага нь ТББ байх албагүй бөгөөд төр, эмнэлэг, сургууль, хот байж болох юм.

Сайн дурын үйл ажиллагааны урамшуулал: БНСУ-ын Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хуульд заасны дагуу улс, нийгэмд нэн тустай сайн дурын ажил хийж гүйцэтгэсэн сайн дурын ажилтнууд, сайн дурын байгууллагууд болон төвүүдэд Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаанаас шагнал урамшуулал олгож болно. Филиппины сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуульд Төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын сайн дурын ажилтанд тэтгэмж, даатгал, сургалт, Филиппины гадаад дахь ажиллах хүчинд олгох давуу эрхтэй адил эрхийг Филиппины гадаад дахь сайн дурын ажилтанд олгох зэрэг болон бусад байдлаар урамшуулал олгож болохоор заасан байна.

Сайн дурын ажилтантай гэрээ байгуулах заалтыг Македон, Чех Улс холбогдох хуульдаа тусгасан байна.

Македоны Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуулийн 13-р зүйлд заасны дагуу Хувь хүний орлогын татварын тухай хуулийн дагуу Сайн дурын ажлын гэрээнд тодорхойлсон ажилд **хувь хүний орлогын албан татвар ногдуулахгүй**. Сайн дурын ажлын гэрээ байгуулсан нь Ажил эрхлэлт ба даатгалын тухай хуульд заасан ажилгүйдлийн тэтгэмж авах эрхээ алдах үндэслэл болохгүй гэж заажээ.

¹ <http://www.kansalaisareena.fi/Volunteering%20in%20the%20Czech%20Republic.pdf>

БНСУ-ын хуулиар, Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хуульд заасан дэмжлэгийг авч буй сайн дурын байгууллага, төвүүд нь **улс төрийн үйл ажиллагаанд оролцохгүй байх** үүргээ зөрчсөн бол Олон нийтийн албан ёсны Сонгуулийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээнэ гэж заажээ.

Хүснэгт 1.Сайн дурын ажиллагааг зохицуулж буй бие даасан хууль тогтоомж бүхий орнуудын эрх зүйн орчны харьцуулалт

Д/д	Асуудал	БНСУ	Филиппин	Македон	Чех
1	Хууль тогтоомж	- Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хууль 2005 он; - Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хуулийг хэрэгжүүлэх Ерөнхийлөгчийн зарлиг 2006 он.	- Сайн дурын үйл ажиллагааг бэхжүүлэх, Хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих стратегийг тогтоох тухай 9418 тоот хууль 2007 он; - Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай №9418 хуулийг хэрэгжүүлэх журам.	- Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хууль 2007 он.	- Сайн дурын үйлчилгээ үзүүлэх тухай хууль, 2002 он
2	Хуулийн зорилго, цар хүрээ	Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хуулиар сайн дурын ажил, сайн дурын ажилтан, сайн дурын байгууллага, Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороо, Үндэсний сайн дурын төвийн эрх, үүргүүдийг тодорхойлж, сайн дурын ажилтай холбогдох харилцааг зохицуулж байна.	Филиппины нийгмийн олон салбаруудын оролцоо, түүнчлэн нийтийн болон иргэний асуудлаарх олон улсын болон гадаадын сайн дурын байгууллагуудын оролцоог дэмжих, үндэсний хөгжил, олон улсын харилцан ойлголцлыг бий болгох үүднээс сайн дурын үйл ажиллагааны стратегийг батлах, сайн дурын үйл ажиллагааны практик нөлөөг сайжруулах нь төрийн бодлого мөн.	Тус хуулиар сайн дурын үйл ажиллагаа, сайн дурын үйл ажиллагааны нөхцөл, арга хэлбэр, сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлж буй ажилтан болон зохион байгуулагчийн эрх, үүрэг, сайн дурын ажлын гэрээ ба сайн дурын ажлын бүртгэл, тэмдэглэл зэргийг зохицуулж байна.	Тус хуулиар урамшуулал, хөлсгүй сайн дурын ажил үйл ажиллагаа явуулж, зохион байгуулахад төрөөс дэмжлэг тусалцаа үзүүлэх нөхцөлүүдийг тогтооно.
3	Нэр томьёо	- Сайн дурын ажил; - Сайн дурын ажилтан; - Сайн дурын үйл ажиллагааны төв.	- Сайн дурын үйлс; - Сайн дурынхан; - Сайн дурын байгууллага; - Сайн дурын салбар; - Бүртгэл; - Сайн дурын ажиллагааны үндэсний хөтөлбөр.	- Сайн дурын үйл ажиллагаа; - Сайн дурын ажилтан.	-Сайн дурын ажиллагаа; -Сайн дурын ажилтан; - Хэрэгжүүлэгч байгууллага; -Хүлээн авагч байгууллага.
4	Гэрээ байгуулахтай холбоотой зохицуулалт	Дурдаагүй	Дурдаагүй	4-р бүлгээр гэрээтэй холбоотой асуудлыг зохицуулсан: Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь сард 40 цагаас дээш хугацаагаар ажиллах дотоодын (Македон Улсын иргэн) сайн дурын ажилтантай сайн дурын ажлын гэрээг бичгээр байгуулна.	3-р зүйлийн 3-р хэсэгт сайн дурын ажилтан хэрэгжүүлэгч байгууллагатай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлнэ; Богино, урт хугацааны, мөн хилийн чандад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах гэрээг бичгээр үйлдэнэ. Гэрээтэй холбоотой асуудлыг хуулийн 5-р зүйлд нарийвчлан тогтоосон.
5	Эрх үүрэг	-Сайн дурын ажилтны эрх үүрэг, холбогдох албан байгууллагын эрх үүрэг: Дурдаагүй	3-р бүлэг Журмын 4-р бүлэгт Сайн дурын үйл ажиллагааны асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллагын эрх, үүргийг	3-р бүлэгт сайн дурын ажилтан ба сайн дурын ажил зохион байгуулагчийн эрх, үүргийг тусгасан.	Хэрэгжүүлэгч байгууллагын эрх үүргийг 7-р зүйлд тусгасан.

Д/д	Асуудал	БНСУ	Филиппин	Македон	Чех
6	Сайн дурынхны урамшуулал/ хамгаалал	Улс, нийгэмд нэн тустай сайн дурын ажил хийж гүйцэтгэсэн сайн дурын ажилтнууд, сайн дурын байгууллагууд болон сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүдэд Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаанаас шагнал урамшуулал олгож болно. <i>Сайн дурынхны хамгаалал:</i> ЗГ болон орон нутгийн засаг захиргаа нь сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих бодлого боловсруулж иргэдийг сайн дурын ажилд оролцоход дэмжиж, аюулгүй орчин бүрдүүлэх, туслах үүрэгтэй. Сайн дурын ажилтнуудыг хамгаалах арга хэлбэр, нарийвчилсан зохицуулалт, үүнд, даатгалд хамруулах зэрэг асуудлыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.	тусгасан. Төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын сайн дурын ажилтанд тэтгэмж, даатгал, сургалт, Филиппины гадаад дахь ажиллах хүчинд олгох давуу эрхтэй адил эрхийг Филиппины гадаад дахь сайн дурын ажилтанд олгох зэрэг болон бусад байдлаар урамшуулал олгож болохоор заасан.	Сайн дурын ажлын гэрээ байгуулсан нь Ажил эрхлэлт ба даатгалын хуулийн заалтуудын дагуу ажилгүй болсны тэтгэмж авах эрхээ алдах үндэслэл болохгүй.	Санхүүжилт хэсгээс үзнэ үү. Сайн дурын ажилтнаар үйл ажиллагаа гүйцэтгүүлэхээс өмнө, хэрэгжүүлэгч байгууллага нь сайн дурын ажилтанд өөрөө, эсхүл гуравдагч этгээдэд учруулсан материаллаг хохирол, эрүүл мэндийн хор уршиг учирсан нөхцөлд үзүүлэх даатгалын гэрээ байгуулах үүрэгтэй.
7	Удирдлага, зохион байгуулалт	- Сайн дурын ажиллагааг хөгжүүлэх хороо - Сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөл - Үндэсний сайн дурын төвүүд	Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг Салбар хоорондын зөвлөх байгууллага	Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яамны зөвшөөрөл, Бүгд Найрамдах Македон Улсад оршин суух хууль ёсны зөвшөөрөл бүхий гадаадын иргэн нь Бүгд Найрамдах Македон Улсад сайн дурын ажил хийж болно. Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуулийн хэрэгжилтэд Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яам хяналт тавина. Хяналт удирдлагыг Төрийн хөдөлмөрийн хяналтын алба хөдөлмөрийн хяналтын байцаагч нараар дамжуулан гүйцэтгэнэ.	Энэ хуулийн 6-р зүйлд Хэрэгжүүлэгч байгууллагад Дотоод Хэргийн Яамнаас магадлан итгэмжлэл олгоно. Магадлан итгэмжлэлийг Гадаад Хэргийн Яам, Боловсрол, залуучууд, биеийн тамирын яам, Хөдөлмөр, нийгмийн асуудал эрхэлсэн яам, Байгаль орчны яам, Гадаад харилцааны яам, Эрүүл мэндийн яам, Сангийн яам болон ТББ-ын асуудлаарх ЗГ-ын Зөвлөлийн төлөөллөөс бүрдсэн Магадлан итгэмжлэлийн Хорооноос ирүүлсэн саналыг үндэслэн олгоно;
8	Санхүүжилт	- Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа сайн дурын байгууллагууд болон төвүүдийг доорх төслүүдийг хэрэгжүүлсэн тохиолдолд улсын болон олон нийтийн өмч хөрөнгийг үнэгүй ашиглах болон зээлэхийг	Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг нь байгууллагын харьяа бүх сангийн үйл ажиллагааг санхүүжүүлнэ.	Дурдаагүй	11-р зүйлд заасны дагуу Яам нь хэрэгжүүлэгч байгууллагад дараах зориулалтаар татаас олгоно. а) 7-р зүйлийн 1 дэх хэсэгт даасны дагуу хэрэгжүүлэгч байгууллага даатгалын гэрээ байгуулсны үндсэн дээр даатгалын төлбөр;

Д/д	Асуудал	БНСУ	Филиппин	Македон	Чех
		<p>зөвшөөрнө. Олон улсыг хамарсан төслүүд; Гамшгийн үеэр тусламж дэмжлэг үзүүлэх, сэргээн босгох төслүүд; Сайн дурын байгууллага болон төвүүдээс хэрэгжүүлж буй бусад төслүүд. Энэ тохиолдолд улсын болон нийтийн өмч хөрөнгийг үнэгүй түрээслэх болон ашиглах хугацаа 1 жилээс хэтрэхгүй байна; Улсын болон нийтийн өмчийг үнэгүй түрээслэх болон ашиглах асуудал нь Улсын эд хөрөнгийн тухай хууль, Нийтийн өмч ба үйлчилгээний менежментийн тухай хуулиар зохицуулагдана. - Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа сайн дурын байгууллагуудын үйл ажиллагаанд шаардлагатай дэмжлэг, туслалцааг үзүүлнэ. Тухайлбал, “Ашгийн бус, төрийн бус байгууллагуудад дэмжлэг үзүүлэх тухай хууль”-д заасны дагуу хөдөлмөрийн хөлсийг нөхөн олгоно.</p>			<p>б) сайн дурын ажилтны бүртгэл хөтлөлттэй холбоотой зардал, сайн дурын үйл ажиллагаа, гүйцэтгэлийг зохион байгуулахад үүссэн зардлуудад хэсэгчлэн; в) 5-р зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу урт хугацааны турш долоо хоногт дунджаар 20 цагаас дээш ажиллаж буй сайн дурын ажилтны тэтгэврийн доод хэмжээнд тохирох тэтгэврийн даатгалын шимтгэл.</p>
9	Олон улсын сайн дурынхны асуудлыг зохицуулсан эсэх	Дурдаагүй	<p>6-р зүйлд гадаадын сайн дурын байгууллагын сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцох хэлбэрийг тусгасан. 17-р зүйлд Гадаадын сайн дурын ажилтанд виз олгох асуудлыг тусгасан.</p>	8-р зүйлд заасны дагуу гадаадын иргэн тухайн улсад сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцож болно.	<p>7-р зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу сайн дурын ажилтныг хилийн чанадад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахын өмнө, хэрэгжүүлэгч байгууллага нь эрүүл мэндийн даатгал хамруулна. Ингэхдээ сайн дурын үйл ажиллагааны шинж чанар, хилийн чанад дахь тухайн нөхцөл байдал, улс орон, нутаг дэвсгэрийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзнэ. (3) Хэрэв сайн дурын үйл ажиллагаа байнгын оршин суугаа газраас гадна явагдах бол, хэрэгжүүлэгч байгууллага сайн дурын ажилтны эрүүл мэндэд эрсдэл учруулахгүй нөхцөл бүхий орон сууц, нийгмийн баталгааг хангана.</p>

Д/д	Асуудал	БНСУ	Филиппин	Македон	Чех
10	Татвар	Дурдаагүй	Дурдаагүй	Хуулийн 13-р зүйлд заасны дагуу Хувь хүний орлогын татварын тухай хуулийн дагуу Сайн дурын ажлын гэрээнд тодорхойлсон ажлын зардлуудад хувь хүний орлогын албан татвар ногдуулахгүй.	Дурдаагүй
11	Хариуцлага	Хуульд заасан дэмжлэг авч буй сайн дурын байгууллага, төвүүд нь улс төрийн үйл ажиллагаанд оролцохгүй байх үүргээ зөрчсөн бол Олон нийтийн албан ёсны сонгуулийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээнэ.	Дурдаагүй	Хуульд хариуцлагатай холбоотой асуудлыг 7-р бүлэгт зохицуулсан.	Сайн дурын ажилтан нь зөвхөн санаатайгаар бусдад хор хохирол учруулсан тохиолдолд хариуцлага хүлээнэ.

НЭГ. САЙН ДУРЫН АЖИЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ЕРӨНХИЙ ОЙЛГОЛТ БА ТҮҮХЭН ТОЙМ

Олон улсын туршлагаас үзэхэд сайн дурын үйл ажиллагааг хуулиар тусгайлан зохицуулах нь сүүлийн жилүүдэд нэмэгдэж байгаа бөгөөд холбогдох хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлэхийн ач холбогдлыг НҮБ, Европын Парламент, Европын Зөвлөлийн Парламентын Ассамблей (ЕЗПА) зэрэг олон улсын байгууллагууд онцолсон байна. Тухайлбал, НҮБ-ын Ерөнхий Ассамблейн 56 дугаар чуулганаар баталсан “Сайн дурын үйл хэргийг дэмжих тухай зөвлөмжүүд” 56/38 дугаар тогтоолд²:

“(e) сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлж буй хамт олонд суурилсан болон ашгийн бус байгууллагуудад төсөв, эрх зүй болон бусад хүрээг дараах байдлаар тогтооно:

i) Сайн дурын үйл хэргийг дэмжсэн хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх. Зорилго нь: Иргэдийн сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах эрмэлзэл, сонирхлыг дэмжих, сайшаах, ингэхдээ сонголт хийх эрхийг иргэн, байгууллагад олгох. Ажлын дадлага олгох сайн дурын үйл ажиллагаа (*employee volunteering*)-г дэмжиж болно. Тухайн нийгмийн нөхцөл байдал, хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн байгууллагуудад татварын хөнгөлөлт үзүүлэх, татаас, дэмжлэг олгох, мөн боломжит эрсдэлээс хамгаалах зэрэг юм.

ii) иргэний нийгмийн сайн дурын үйл хэрэгт суурилсан үйл ажиллагаанд хамтарсан төлөвлөлт, хэрэгжилт болон хяналт зэрэг чиглэлээр түншлэл бий болгох. Энэ нь хувийн секторын ажлын дадлага олгох сайн дурын үйл ажиллагааг багтааж болно.” гэж заажээ.

Европын Зөвлөлөөс сургалтын шинж чанарыг агуулсан болон нийгэмд үзүүлэх ач тус зэргийг харгалзан сайн дурын үйлчилгээг дотоодын хууль тогтоомждоо тусгах, томъёолох зөвлөмжийг гаргасан байна. ЕЗПА нь Сайд нарын хороод гишүүн орнууддаа “дотоодын хууль тогтоомж, практикт сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахад хүндрэл учруулж буй, мөн тухайн үйл ажиллагаа явуулахад татварын дарамт үзүүлж буй заалт, хэсгүүдийг тогтоох, саад тотгорыг арилгах” болон “сайн дурын ажилтны эрх зүйн байдлыг тодорхойлж, тэдгээрийн хараат бус байдлыг хүндэтгэхийн сацуу тохирсон нийгмийн хамгааллаар хангах, санхүүгийн саад тотгорыг арилгах”-ыг уриалсан байна.

НҮБ-ын Сайн дурын байгууллагаас гаргасан “Сайн дурын ажиллагааны тогтолцоог бүрдүүлэх тухай” удирдамжид сайн дурын ажиллагааны талаар нийтлэг ойлголттой байх нь ажиллагааны үнэлгээнд нөлөөлөх ба сайн дурын ажилтнуудыг дэмжих, хамруулах, удирдах, хүлээн зөвшөөрөх бодлого, процедурыг боловсруулахад дэмжлэг үзүүлнэ. Сайн дурын ажиллагааг ямар зорилгоор дэмжиж байгааг тодорхойлоогүй байгууллагуудын хувь нэмэр, цар хүрээ нь хязгаарлагдмал байдгийг дурджээ.

“Сайн дурын ажиллагаа” нь дэлхийн бүх улс орны нийгэмд оршиж буй нийгмийн чадавхи, уян хатан байдлыг бэхжүүлэх үндсэн эх үүсвэр гэж НҮБ-аас томъёолсон. НҮБ-ын Ерөнхий ассамблей “Сайн дурын ажиллагаа”-г иргэд өөрийн хүсэлтээр, олон нийтийн ашиг тусын тулд (энэ нь нийгэм болон тухайн сайн дурын ажилтанд хамаарах), мөнгөн орлогыг тулгуур хүчин зүйл хэмээн үзэхгүй нийгэмд хүчин зүтгэх нэгэн хэлбэр, “Сайн дурын ажиллагаа”-ны үнэт зүйлсийг хүнлэг хандлага, хамтын ажиллагаа, эв нэгдэл хэмээн тодорхойлсон.

“Сайн дурын ажиллагаа” нь харилцан туслалцаа үзүүлэх, өөрийн хөгжлийг дэмжих, хүмүүнлэгийн үйлс, кампанит сурталчилгаа зэрэг иргэний оролцооны

² Resolution Adopted by the General Assembly of the UN: 56/38, 2002
<https://www.unv.org/publications/recommendations-support-volunteering>

уламжлалт болон уламжлалт бус олон арга хэлбэрээр хэрэгждэг. “Сайн дурын үйлдэл (Voluntary action)” нь иргэний нийгэм дэх нийгмийн ажиллагааны гол хэрэгсэл юм. Энэхүү ажиллагаа нь, тухайлбал үер, газар хөдлөлт, ойн түймэр зэрэг байгалийн гамшигт нэрвэгдсэн ард иргэдэд тусламж үзүүлэх иргэдийн сайн дурын гэнэтийн үйлдэл, эсхүл ИНБ-ын ажиллагаагаар голдуу илэрдэг. ИНБ-ууд өргөн цар хүрээтэй, нийгмийн янз бүрийн давхаргыг хамарсан ажиллагаа явуулдаг боловч тэдний нийтлэг зарчим нь сайн дурын зарчим, үндэслэл юм. Хүмүүс Мянганы хөгжлийн зорилтуудын хүрээнд сайн дураар олон салбарт ажиллах сонирхлын үүднээс ТББ, байгууллагуудын захиргаанд ажилд ордог. Сайн дурын ажиллагаа нь дэлхийн өнцөг бүрт ажиллаж буй доод шатны нийгэмлэгүүдийн гишүүнчлэлээр мөн илэрлээ олдог байна.

1. Сайн дурын үйл ажиллагааны ач холбогдол, ашиг тусын талаарх нийтлэг ойлголт

Сайн дурын үйл хэргийн нийгэм, тэр дундаа иргэний нийгэмд оруулж буй хувь нэмэр их юм. Тэдгээрийг тоймолбол: Сайн дурын үйл ажиллагаа нь иргэдийн нийгмийн амьдралд оролцох оролцоог нэмэгдүүлж, орон нутгийн сүлжээ бий болгох, орон нутгийн тулгамдаж буй асуудлыг шийдвэрлэхэд иргэдийн үүрэг оролцоо, хариуцлагыг ухамсарлуулах үүрэгтэй. 35 улсад явуулсан судалгаагаар иргэний нийгмийн ажилтнуудын 43 хувийг сайн дурын ажилтан, Польш Улсад ИНБ-ын 87 хувь нь сайн дурын ажилтнууд байна гэж тооцоолсон байна. Түүнчлэн сайн дурын ажилтнуудын оруулсан хувь нэмрийг тэдгээрийн оролцож буй салбарын дундаж цалингаар тооцвол дүн нь мөнгөн хандиваас давж байгаа юм. 24 улсад явуулсан судалгаагаар дунджаар ашгийн бус хандивын орлогын 65 хувийг сайн дурын үйл ажиллагаа, харин үлдсэн 35 хувийг мөнгөн хандив, тусламж эзэлдэг байна. Сайн дурын үйл ажиллагааг мөнгөн дүнгээр тооцвол улс орнуудын ДНБ-ийн 8 хувь, зарим орнуудад 14 хувьд хүрч байна. 2015 оны тоо мэдээгээр АНУ-ын ахмад сайн дурынхны эдийн засарт оруулсан хувь нэмрийг 75 тэрбум ам.доллараар үнэлсэн байна.³

Сайн дурын үйл ажиллагаа нь нийгэмд ач тусаа өгөөд зогсохгүй сайн дурын ажилтнуудад мөн ач холбогдолтой юм. Тухайлбал залуучууд, эсхүл ажилгүйчүүд ажилд ороход шаардагдах мэдлэг, чадвар эзэмших боломжоор хангагдах бол ахмадуудад өөрсдийн мэдлэг чадвараа ашиглан нийгэмд оролцох, өөрсдийн хэрэгцээ шаардлагыг мэдрэх, сэтгэл санаагаар өөдрөг байхад нь тусалдаг ба үе хоорондын хамтын ажиллагаа, харилцан ойлголцлыг нэмэгдүүлдэг байна.

2. Сайн дурын үйл ажиллагаанд хууль тогтоомжийн үзүүлэх нөлөө

Улс орнуудын холбогдох хууль эрх зүйн орчны судалгаанаас үзэхэд хууль эрх зүйн таагүй орчин нь сайн дурын үйл ажиллагаанд ноцтой хүндрэл учруулах аюултай, цөөнгүй орнуудын эрх зүйн орчин нь сайн дурын үйл ажиллагаанд саад болж, эсхүл шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэхгүй байна гэж дүгнэсэн байна. Сайн дурын үйл ажиллагаа тухайн улс орны соёлын нэг хэсэг болон төлөвшөөгүй орнуудад дээрх хүндрэл түгээмэл байгаа бол ХБНГУ зэрэг сайн дурын үйл хэрэг өргөн дэлгэрсэн, уламжлал болсон орнуудад сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих болон сайн дурын ажилтнуудыг хамгаалахтай холбоотой заалтууд олон тооны хууль тогтоомжуудад тусгагдаж баталгаажсан.

Хууль эрх зүйн зохицуулалт нь өдөр тутам, удаан хугацаанд үргэлжлэх сайн дурын ажиллагааг явуулах харилцааг зохицуулсан байх шаардлагатай. Урт хугацааны сайн дурын үйл ажиллагаа нь хөдөлмөр, татвар, хариуцлага зэрэг олон салбар хуультай шууд болон шууд бусаар холбогддог. Энэ төрлийн үйл ажиллагаанд түгээмэл тулгардаг саад бэрхшээлүүд нь хөдөлмөрийн хуулийг буруу хэрэглэх, сайн дурын ажилтанд татвар ногдуулах, ажилгүйдлийн тэтгэмжээ алдах, мөн үүрэг, хариуцлагатай холбоотой асуудлууд орж байна.

³ <https://www.nationalservice.gov/newsroom/press-releases/2015/value-senior-volunteers-us-economy-estimated-75-billion>

Сайн дурын үйл ажиллагааг дотоодын хууль тогтоомждоо тодорхой байдлаар томъёолж, тусгаснаар сайн дурын үйл ажиллагааг хөдөлмөрийн харилцаанаас ялгахад тустай юм. Сайн дурын ажилтанг тодорхойлсон томъёолол, сайн дурын ажиллагааны гэрээний онцлогийг харгалзан үзээгүйн улмаас сайн дурын ажилтныг гэрээт ажилтантай адилтган үзэх, сайн дурын ажилтнуудад зардлын нөхөн төлбөр олгохыг хөдөлмөрийн хууль, хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг зөрчсөн гэж тооцох тохиолдлууд элбэг гардаг байна. Тухайлбал, Хорват Улсын хууль тогтоомжуудад “сайн дурын үйлчилгээ”-г томъёолоогүйн улмаас зарим байгууллагууд үйл ажиллагааны чиглэлдээ сайн дурын үйл ажиллагааг тусгах, бүртгүүлэх боломжгүй байдаг байна. Латви Улсад ИНБ-д сайн дурын ажилтнуудад зардлын нөхөн төлбөр олгох тохиолдолд хөдөлмөрийн гэрээ байгуулж, хөдөлмөрийн хууль, хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ зэрэг шаардлагуудыг хангахыг шаарддаг байна. Хорват, Македон Улсад мэргэжлийн хяналтын байгууллага нь талуудыг хөдөлмөрийн гэрээ байгуулаагүй бол сайн дурын үйл ажиллагааг нь түр зогсоох эрхтэй байна. Түүнчлэн, сайн дурынхны эрх зүйн байдал нь тодорхойгүйн улмаас ажилгүйдлийн тэтгэмжээ алдах тохиолдлууд цөөнгүй гардаг, тухайлбал, Чех Улсад цалин болон ямарваа нэгэн мөнгөн олговоргүй сайн дурын ажил хийж буй ажилгүй этгээдийг холбогдох байгууллагаас хууль бус ажил хийж байна гэж тооцон ажилгүйдлийн тэтгэмж олгохоо зогсоож болдог бол Македон Улс нь сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулж буй хуульдаа сайн дурын үйл ажиллагаа нь ажилгүйдлийн тэтгэмж алдах үндэслэл болохгүй гэж тусгасан байна.

Сайн дурын үйл ажиллагаанд учирч буй өөр нэгэн саад бэрхшээл нь нөхөн олговорт ногдуулах татварын асуудал юм. Олон улсын экспертүүд сайн дурын үйл ажиллагааны явцад гаргасан зардлын нөхөн төлбөрт татвар ногдуулах ёсгүй гэдэгт санал нэгддэг байна.

Дээрхийг тоймолбол сайн дурын үйл ажиллагааг хуулиар томъёолж, тодорхойлох нь сайн дурын үйл ажиллагааны явцад сайн дурын ажилтны эрхийг хангах, тэдгээрийг гэрээт, эсхүл байгууллагын ажилтнаас ялгаж өгдөг байна.

3. Сайн дурын үйл ажиллагааны хууль тогтоомжийн зохицуулалтын хэм хэмжээ

Олон улсын туршлагаас үзэхэд сайн дурын үйл ажиллагааг хууль тогтоомжоор зохицуулахад дараах асуудлыг анхаарах нь зүйтэй байна.

Нэгдүгээрт, сайн дурын үйл ажиллагаа олон янзын хэлбэртэй байж болно. Үүнд: асуудал, нөхцөл байдлыг даган үүссэн, эсхүл тогтмол шинжтэй (хөршийн санаачилга гм.), зохион байгуулалттай, албан ёсны, мөн гэрээнд суурилсан тогтмол, эсхүл үргэлжилсэн зэрэг хэлбэртэй байж болох юм. Түүнчлэн сайн дурын ажилтнууд нь баг, бүлэг, олон улсын хөтөлбөрийн хүрээнд, өөрсдийн санаачилгаар, эсхүл гуравдагч этгээдийн урилгаар оролцож болох юм. Иймээс дээрх бүх хэлбэр, төрлийн үйл ажиллагааг бүгдийг хуульчлах нь боломжгүй юм. Энэхүү асуудлаар “тодорхой зорилго бүхий хууль тогтоомжууд нь сайн дурын үйл ажиллагааны орчинг бүрдүүлэх, хөгжүүлэхийг хязгаарлаж болохгүй” гэж эрдэмтэд санал нэгддэг байна. Хууль тогтоомж боловсруулахдаа сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулснаар хүрэх үр дүн, зорилгоо тодорхой тогтоож, нэг хэлбэрийн сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулснаар бусад төрлийн, ялангуяа албан бус, *ad hoc* сайн дурын үйл ажиллагааг хязгаарлахгүй байхад анхаарах;

Хоёрдугаарт, сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулж буй хууль эрх зүйн орчин нь тус үйл ажиллагааг хянах бус, зохицуулах, дэмжихэд чиглэсэн байна. Хууль тогтоомжууд нь сайн дурын үйл ажиллагааг хөгжүүлэх, хамгаалах, сайн дурын үйл ажиллагаанд аль болох саад тотгор учруулахгүй байх ёстой юм. Хэт их зохицуулалт нь сайн дурын санаачилгууд (*spontaneous initiatives*) болон жижиг ИНБ-д хүндрэл учруулах, сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцох идэвх, санаачилгыг бууруулж болзошгүй юм.

Гуравдугаарт, улс орон бүр өөрийн нийгэм, соёл, эдийн засгийн нөхцөл байдалд тохируулах сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулах ёстой. Сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулсан хууль тогтоомжийг боловсруулахад ЗГ, ИНБ зэрэг бүхий л оролцогч талуудын оролцоог хангах нь чухал юм.

Сайн дурын ажил, үйлчилгээний түүхэн тойм

Сайн дурын алба⁴, эсхүл хөдөлмөрийн алба⁵ нь орон тооны бус албаны ажил үүргийн албажсан хэлбэр юм. Гэхдээ үргэлжлэх цаг хугацааны хувьд тодорхой, ажил үйлчилгээний цар хүрээ болон хэлбэрийн талаар урьдчилан тохиролцсон байдалтай юм. Ингэхдээ ихэвчлэн маш бага хөлсөөр, эсхүл огт цалин хөлсгүйгээр нийгмийн эрх ашгийн төлөө ажиллах үүрэг хариуцлага хүлээдэг. Бусад олон төрлийн орон тооны бус ажлаас сайн дурын алба нь зорилго болон арга хэрэгслүүдийг илүү хүчтэй албажуулан тодорхойлдог ялгаатай. Тиймээс сайн дурын алба нь ерөнхийдөө илгээгч буюу зохицуулагч байгууллагын хамтын ажиллагааны хүрээнд орон нутгийн байгууллага дахь зочин байгууллагын хэлбэрээр хэрэгждэг. Сайн дурын албыг дотоодын буюу олон улсын түвшинд, нарийн мэргэжилтэй буюу мэргэжилгүй хүний хүрээнд, бүлэг хамтлаг буюу хувь хүн тодорхой хугацаагаар хашдаг.⁶

Сайн дурын албыг ихэвчлэн залуучуудад зориулан тэдгээрийг сурган хүмүүжүүлэх зорилгоор хөгжүүлж ирсэн түүхтэй бөгөөд хөгжүүлсээр байна. Тиймээс сайн дурын албыг нийгмийн хөдөлгөөн буюу ард түмэн, улс орон, олон улсын ойлголцол (ард түмнүүдийн ойлголцол, ард түмнүүдийн найрамдал г.м.)-ын төлөө нийгэмлэгийн алба байдалтайгаар хуульчилсан байдаг.

Өнөөдөр нэгэнт хэвшсэн сайн дурын албыг *хөдөлмөрийн алба* гэж нэрлэвэл, Герман Улсын хувьд энэ нь сөрөг утгатай байдаг. Учир нь үндсэрхэг социалист дэглэмийг дэмжин үйл ажиллагаа явуулдаг байсан “эзэнт гүрний хөдөлмөрийн алба”⁷ (ЭГХА) гэдэг утгыг шууд илэрхийлдэг. Иймээс 1920-иод болон 1930-аад оны хөдөлмөрийн албууд нь 1933-45 онд эзэнт гүрний засгийн газрын бүтцэд байсан дээрх ЭГХА-тай нэр нь л адилхан болохоос биш үзэл баримтлал нь тэс ондоо юм.

Дэлхийн I дайны дараа 1920 онд Швейцарийн иргэн Пиер Кересоль энх тайвны төсөл санаачилж, Дайныг эсэргүүцэгчид⁸ нэртэйгээр анхны олон улсын сайн дурын албыг байгуулж байжээ. Тэрээр Францад европын өнцөг булан бүрээс залуучуудыг цуглуулан дайны хөлд нэрвэгдсэн тосгодыг сэргээн босгох ажил хийлгэж байв. Ингэж хамтдаа хөдөлмөрлөж, цугтаа амьдран европ дахь ирээдүйн сөргөлдөөнийг намжаан ард түмнүүдийн харилцан ойлголцолд хувь нэмэр оруулж байв.

Ийм үзэл санааны дор ихэвчлэн шашин шүтлэгтэй залуучууд нэгдэн Service Civil International⁹ (SCI), Internationaler Versöhnungsbund¹⁰ und Youth Action for Peace¹¹ зэрэг байгууллагуудыг байгуулжээ. Албандаа аль ч хүйстнийг элсүүлдэг болон цэргийн дэглэм, сахилга батын оронд иргэний нийгмийн зарчмуудад голчлон анхаарлаа төвлөрүүлдэг онцлогтой байв. Олон улсын сайн дурын бүлгэмүүдийн зохион байгуулсан эдгээр төслүүдийг тэр үед Workcamps¹² гэдэг байлаа.

Дэлхийн I дайны төгсгөлд хийгдсэн 1919 оны хэлэлцээрийн дагуу цэргийн албыг хориглох болсон тул Австри, Герман, Унгар, Болгар зэрэг улсуудад 1920 оноос эхлэн цэргийн албыг орлох хөдөлмөрийн албыг байгуулж, эрэгтэй залуучуудыг татан оролцуулж ажиллуулах болсон. Болгар Улс л гэхэд 1920 онд нийгэм, улстөрийн

⁴ Freiwilligendienst-германаар

⁵ Arbeitsdienst-германаар

⁶ Сайн дурын алба-Freiwilligendienst-германаар <https://de.wikipedia.org/wiki/Freiwilligendienst>

⁷ Reichsarbeitsdienst-германаар

⁸ Pazifisten-германаар

⁹ Олон улсын иргэний алба-үгчилбэл

¹⁰ Олон улсын эв нэгдлийн холбоо-үгчилбэл

¹¹ Энх тайвны төлөө залуусын хөдөлгөөн-үгчилбэл

¹² Хөдөлмөр зуслан/хөдөлмөрийн лагерь-үгчилбэл

сэдлээр Албан журмын хөдөлмөрийн албыг¹³ байгуулж, хүн амын 30% нь жил бүр татагдаж, нийгэмд тустай ажил үүрэг гүйцэтгэдэг байв.

Болгарын энэ туршлага Германд консерватив болон зүүний үзэлт нэлээдгүй улстөрчдийг хамруулан нэлээн өргөн хүрээнд анхаарал татаж байв. Ажилгүйчүүд гудамжинд байхгүй болж, хамгийн бага зардлаар зайлшгүй шаардлагатай ажил, үйлчилгээг хийлгэж, цаашилбал унших, бичих, эрүүл ахуй зэрэгт суралцахын зэрэгцээ “Za Balgarija trud” (Болгарын төлөө хөдөлмөр) уриан дор залуу хүнийг журамт¹⁴ иргэн болгон төлөвшүүлэн хүмүүжүүлж байсан нь хөдөлмөрийн албыг ардын бага сургууль мэт санагдуулж улстөрчдөд ихээхэн таалагдаж байсан юм.

Ингээд 1924 онд Германд Холбооны залуучуудын бүлэг¹⁵ хэмээх байгууллага үүсч 200 ахимаг насны удирдагчдыг бэлтгэн хөдөлмөрийн зуслан зохион байгуулж хүүхэд залуучуудыг хүмүүжүүлэх ажил хийж эхэлсэн байдаг.

1929 онд эхэлсэн дэлхийн эдийн засгийн хямралын улмаас ажилгүйчүүдийн тоо маш их болсон тул олон оронд залуу ажилгүйчүүдэд зориулан орлуулах зорилгоор сайн дурын албаны хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлсэн байдаг.

Герман Улсад 1931.08.08-ний өдөр “Сайн дурын хөдөлмөрийн алба” байгуулах тухай хууль батлагдаж, 25-аас доош настай ажилгүй иргэн 20 гараг (долоо хоног) хүртэл хугацаагаар давын өмнө нийгмийн, эсхүл залуучуудын хөдөлмөр эрхлэх боломжтой болсон. Залуучуудын холбоо нь дээрх хөдөлмөрийн албаны хүрээнд 1933 он хүртэл нийгэмд тустай 454 төслийг амжилттай хэрэгжүүлсэн байдаг. Гэвч үндсэрхэг социалистууд 1933 онд Засгийн эрхэнд гарснаар уг Залуучуудын холбоог хориглож, сайн дурын хөдөлмөрийн алба нь илүүтэйгээр суртал ухуулга болон цэрэг армийн зорилгоор ашиглагдах болсон. Улмаар 1935 онд нэрийг нь өөрчилж ЭГХА болгосон бөгөөд цэрэг армийн бэлтгэл нөөц хүч болон үндсэрхэг социализмын үзлээр сурган хүмүүжүүлэх үйлсэд ашиглагдах болсон.

АНУ-д 1933 оны хавар “Civilian Conservation Corps”¹⁶ (CCC) байгуулагдаж, 1942 он хүртэл мөн л ажилгүй залуучуудад зориулсан ажлын байр бий болгох арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлсэн байна. Эдийн засгийн хямралыг сөрөх энэхүү төсөлд Нэгдсэн Улсын армийн 3,463,766 бэлтгэл офицер сайн дураараа нийтийн дэд бүтцийн салбарын бүтээн байгуулалтын ажилд оролцсон нь хамгийн цар хүрээтэй нь юм.

Дэлхийн I дайны дараах үетэй адилаар дэлхийн II дайн дууссан 1945 онд мөн л ард түмнүүдийн харилцан ойлголцол болон сэргээн босгох ажлын хэрэгцээ их байсан. Олон улсын сайн дурын байгууллагууд олноор бий болж, улмаар 1948 онд НҮБ-ийн ЮНЕСКО-гийн дэргэд энэ салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй ТББ-уудын дээвэр байгууллага болох “Co-ordinating Committee for International Voluntary Service”¹⁷ (CCIVS) байгуулагдсан юм. Германд ЭГХА байхгүй болсон ч хөдөлмөрийн албаны анхны суурь зарчмуудын зарим элементүүд олон газарт оршсоор байж, Олон улсын залуучуудын нийгэмлэгийн алба, Хөгжлийн туслалцаа г.м. олон улсын сайн дурын үйл ажиллагааны хэлбэрт шилжсэн байв. АНУ-д өөрөө өөртөө туслах үзэл баримтлал болон нийгмийн халамж хүртэгсдийг дэмжих үүднээс нийгмийн тустай ажлыг зохицуулах зорилгоор Peace Corps¹⁸ байгуулагджээ. Мөн 1952 онд БНАГУ-д Хөдөлмөрийн албаны эерэг талыг залгамжлан “Германы төлөө алба”¹⁹ (ЗХУ-ын “зөвлөмж”-ийн дагуу, түүний туршлага бөгөөд Польшийн Sluzhba төстэй) байгуулагдсан байдаг.

¹³ Zwangsarbeitsdienst-германаар

¹⁴ loyal-германаар

¹⁵ Bündische Jugendgruppen-германаар

¹⁶ Иргэний нөөц корпус-үгчилбэл

¹⁷ Олон улсын сайн дурын албыг зохицуулах хороо-үгчилбэл

¹⁸ Энх тайвны корпус-үгчилбэл

¹⁹ Dienst für Deutschland-германаар

Европ даяар барагцаалбал, 100 сая орчим (Германд ойролцоогоор 23 сая) байгаа сайн дурынхны ач холбогдлыг тэмдэглэх, алдаршуулах зорилгоор Европын зөвлөлөөс 2011 оныг “Европын сайн дурын ажил үүргийн жил” хэмээн зарлан тунхаглаж байжээ.²⁰

ХОЁР.САЙН ДУРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ЗОХИЦУУЛЖ БУЙ ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

2.1.ЛЮКСЕМБУРГ

Орон тооны бус алба²¹ (герман хэлнээс үгчилбэл “Хүндэт алба” гэнэ) болон сайн дурын алба²² нь хувь хүний эрхэлдэг албан ёсны ажил үүргийн хоёр өөр хэлбэр юм. Аль ч албыг хашсан ялгаагүй сайн сайхан үйлсийн төлөө өөрийн цагийг үрж, эрчмийг зарцуулж байдаг. Гэхдээ дээрх хоёр ажил үүрэг зарчмын ялгаатай юм.

Орон тооны бус алба гэж гэр бүл буюу найз нөхдийн хүрээн дэх жирийн харилцан туслалцахаас хальж, бусдын буюу нийгмийн эрх ашгийн төлөө ямар нэг байгууллагад **сайн дураараа** болон **цалин хөлсгүйгээр** ажил үүрэг гүйцэтгэхийг хэлнэ.

Сайн дурын алба нь гурван сараас 12 сар хүртэлх хугацаагаар **бүтэн цагаар** болон **тасралтгүйгээр** нийгэмд ашиг тустай ямар нэгэн төсөлд оролцож ажил үүрэг гүйцэтгэх сонирхолтой дунд сургуулийн сурагч биш, 30 насанд хүрээгүй залуучуудад чиглэсэн байдаг. Сайн дурын ажилтан нь тухайн төслийн удирдагч нь биш, харин эсрэгээр ажил үүрэг гүйцэтгэхдээ заавар чиглэл авч байдаг. Сайн дурын алба нь нийгмийн буюу нийтийн салбарт хэрэгждэг. Залуучууд албан бус боловсролын хүрээнд хязгаарлагдмал цаг хугацааны туршид Люксембург, эсхүл гадаад оронд бүтэн цагаар нийгмийн төслүүдэд ажил үүрэг гүйцэтгэх боломжтой юм.²³

Люксембургт сайн дурын албыг 2007.10.31-ний өдрийн хуулиар зохицуулж, халаасны мөнгө болон амьжиргааны зардлын нөхөн олговрыг тогтоон нийгмийн даатгалын гишүүнчлэлийн асуудлыг шийдвэрлэдэг. Үндэсний залуучуудын холбоо²⁴ (ҮЗХ) нь сайн дурын албыг тохируулан зохицуулж байдаг.

ҮЗХ-ноос 4 сайн дурын албаны хөтөлбөр санал болгож хэрэгжүүлдэг. Үүнд:

- Сайн дурын чиглүүлэх алба
- Европын сайн дурын алба
- Хөгжлийн хамтын ажиллагаан дахь сайн дурын алба
- Иргэний сайн дурын алба

Сайн дурын чиглүүлэх алба. Энэ хөтөлбөр нь 16-30 настай, дунд сургуулиа төгсгөж чадалгүй орхисон залуучуудыг нийгмийн асрамжаас авахуулаад соёл урлаг, бүр цаашилбал байгаль орчин хүртэлх төрөл бүрийн салбарт сонирхлын дагуу дахин чиглүүлэх зорилготой юм. Уг хөтөлбөрт оролцогч нь 3-12 сарын хугацаанд нийгмийн төсөлд бүтэн цагаар хамрагдах бөгөөд үйлдвэрийн дадлага хийж, хувийн сургагч багшийн удирдлага дор орон тооны ажилчин болох, улмаар мэргэжил эзэмшиж суралцах бэлтгэлээ хангадаг.

Европын сайн дурын алба. Энэ хөтөлбөрийн оролцогч нь 2-12 сарын хугацаанд нийгмийн халамжаас авахуулаад соёл урлаг, байгаль орчин, бүр цаашилбал спорт

²⁰ Орон тооны бус алба-Ehrenamt-германаар <https://de.wikipedia.org/wiki/Ehrenamt>

²¹ Ehrenamt-германаар

²² Freiwilligendienst-германаар

²³ “Орон тооны бус алба болон сайн дурын албаны ялгаа”-UNTERSCHIED ZWISCHEN EHRENAMT UND FREIWILLIGENDIENST-германаар

<http://www.benevolat.public.lu/de/espace-benevole/difference-benevolat-volontariat/index.html>

²⁴ Das Nationale Jugendwerk-германаар

хүртэлх төрөл бүрийн салбарт ажиллана. Төгсгөлд нь сайн дурын алба түүнд европ даяар түнш олоход нь тусалдаг.

Европын сайн дурын алба (ЕСДА) нь практикум ч биш, сургалт ч биш, ажил олгож буй ч биш. ЕСДА-ыг гадаад хэл сурангаа зуны амралт эдэлж байгаа мэтээр ойлгож үл болно, харин ч цалин хөлстэй ажил гэж хүлээн зөвшөөрөх нь зүйтэй. Оролцогч нь мэргэжилтэй байх шаардлагагүй, харин хувийн хүсэл эрмэлзэлтэй²⁵ байх хэрэгтэй.

Хөгжлийн хамтын ажиллагаан дахь сайн дурын алба (ХХАСДА). Энэ хөтөлбөр нь залуучуудыг хөгжиж буй улс оронд ажиллах боломж олгодог. Тусгай зөвшөөрөл бүхий илгээгч байгууллага болон Хөгжлийн туслалцааны төрийн бус байгууллага буюу Сайн дурын албаны байгууллага нь оролцогчийн өөрийн хайж олсон хүмүүнлэгийн төсөлд ажиллуулахаар залуучуудыг илгээдэг.

Хөтөлбөрийн оролцогч нь 18-30 настай, 3-12 сарын хугацаанд хөгжлийн хамтын ажиллагаанд оролцох хүсэлтэй байх ёстой.

Уг хөтөлбөрийг Гадаад хэргийн яамны Хөгжлийн хамтын ажиллагааны хэлтэс болон Хөгжлийн туслалцааны төлөө ТББ-ын Хамтын ажиллагааны дугуйлантай хамтран санаачилсан болно.

Иргэний сайн дурын алба. Энэ хөтөлбөр нь залуу хүмүүст иргэний чиглэлээр ажил үүрэг гүйцэтгэх бодит боломжуудыг олгож, залуучуудын дунд орон тооны бус ажил үүргийг хөхиүлэн дэмжих зорилготой юм. Эхний ээлжинд залуучуудад улсын хэмжээнд тодорхой төслүүдэд тогтсон хугацаагаар ажиллуулаад дараа нь орон тооны бус ажилтан болгох санаачилга юм.

2.2. ГЕРМАН

Германд сайн дураар, нийгэмд тустай болон цалин хөлсгүй хөдөлмөрлөх үйлсийг дэмжих санаачилга гарч 2011 онд Холбооны сайн дурын алба (ХСДА)-ны тухай хуулийг баталсан юм.²⁶ Уг албаны үндсэн зорилго нь нийтийн сайн сайхны төлөө, нэн ялангуяа нийгэм, экологи болон соёл, цаашилбал спортын салбарт нэгдэн нийлэх, иргэний болон гамшгаас хамгаалахад оршино. ХСДА нь 2011 онд цэргийн алба хаших журамт үүргийг цуцалсанаас үүдэн Холбооны ЗГ-ын санаачилгаар байгуулагдсан юм. Тэрээр оршин байсан Сайн дурын нийгмийн жил²⁷ болон Сайн дурын экологийн жил²⁸ хэмээх сайн дурын албуудыг шинэчилж, иргэний үүрэг оролцоог нэмэгдүүлэх зорилготой юм. Мөн өөр нэг зорилго бол ХСДА-ыг зөвхөн 27 хүртэл настай насанд хүрэгч гэж хязгаарлахгүйгээр нийгмийн өргөн хүрээнд хамруулах юм.

ХСДА нь Иргэний албаны²⁹ хөдөлмөрийн зах зээлийн саармагжуулалтын үндсэн зарчмыг уламжлан баримтална. Түүнд Гэр бүл болон иргэний нийгмийн асуудал хариуцсан Холбооны газар³⁰ (агентлаг) хяналт тавина. Тус агентлаг нь Иргэний албаны Холбооны газрын залгамжлагч бөгөөд төвлөрсөн удирдлагыг хэрэгжүүлнэ.

Тус алба нь насан туршид суралцах үүргийг дэмжинэ (хуулийн 1-р зүйл: Үүрэг чиглэл).

Боломжит сайн дурын ажилтан нь ЕБС-ийг дүүргэсэн, дээшээ насны хязгааргүй хүн байна (хуулийн 2.1 дэх хэсэг).

²⁵ Motivation-германаар

²⁶ Холбооны сайн дурын алба-Bundesfreiwilligendienst-германаар
<https://de.wikipedia.org/wiki/Bundesfreiwilligendienst>

²⁷ Freiwilliges Soziales Jahr-германаар

²⁸ Freiwilliges Ökologisches Jahr-германаар

²⁹ Zivildienst-германаар

³⁰ Bundesamt für Familie und zivilgesellschaftliche Aufgaben (BAFzA)-германаар

Хөдөлмөр эрхлэлт нь бүтэн цагаар явагдана. Гэхдээ 27-оос дээш настай хүний ажлын цагийг гарагт 20 цагаас доош оруулахгүйгээр бууруулж болно (хуулийн 2.2 дахь хэсэг).

Алба хаших хугацаа ердийн нөхцөлд 12 сар, онцгой төслийн хувьд 6-24 сар байж болно. Мөн 3 сарын хугацаатай блок байдлаар ширхэгчилж болно (хуулийн 2.3 ба 3.2 дахь хэсэг).

27-оос дээш настай насанд хүрэгч 5 жил тутамд нэг удаа сайн дурын хөдөлмөр эрхлэх боломжтой (хуулийн 3.2 дахь хэсэг).

Байр, хоол, хувцас болон халаасны мөнгийг Залуучуудын сайн дурын алба (ЗСДА)-ны жишгээр олгоно (хуулийн 2.4 дэх хэсэг).

Ажлын газар нь нийгмийн болон байгаль орчны салбарт багтах бөгөөд нийгмийн сайн сайхны (зөвхөн нийгэмд ашиг тустай биш) төлөө институт байвал зохино (хуулийн 3.1 дэх хэсэг).

Семинарт суух хугацаа нь Залуучуудын сайн дурын албаны жишгээр гарагийн ажлын цагаас үл хамааран жилд 25 хоногоос хэтрэхгүй байна. 12 сараас ялгаатай алба хаших хугацааны хувьд сар тутамд семинарын 1 хоногоор нэмэгдүүлэх буюу хорогдуулна (хуулийн 4.3 дахь хэсэг).

Семинарын нэг гарагийг төрийн өмчийн Иргэний албаны сургуульд улстөрийн боловсрол эзэмшихэд зарцуулбал зохино (хуулийн 4-р зүйлийн тайлбар).

Сайн дурын ажилтанд сургагч багш оногдуулбал зохино. Гэхдээ хэнийг, хэрхэн томилохыг тодорхой заагаагүй (хуулийн 4.1 ба 2 дугаар зүйл). Ахмадын асрамжийн газруудад харин заавал анхаарах асуудал мөн (хуулийн 4-р зүйлийн тайлбар).

Нийгмийн даатгал нь ЗСДА-тай адил бөгөөд сайн дурын ажилтан нь халаасны мөнгөний дүнгээс үл хамааран хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллагчтай адил (ажлын газар нь ажил олгогчид ногдох хэсгийг төлнө) даатгуулна (хуулийн 17-р зүйл). Иймээс 2017.01.01-ний байдлаар шимтгэлийн хэмжээ доорх байдалтай байна. Үүнд: Тэтгэврийн даатгал 18.7%, Эрүүл мэндийн даатгал 14.6%, Халамжийн даатгал 2.55% (хүүхэдгүй бол 2.8%), Ажилгүйдлийн даатгал 3.0%.

Бүх ажлын газар нь Холбооны улсаар³¹ хүлээн зөвшөөрөгдсөн байвал зохино. Өмнөх Иргэний албаны ажлын газруудыг автоматаар хүлээн зөвшөөрсөн гэж үзнэ. Харин шинэ ажлын газрыг Холбооны улс шууд хүлээн зөвшөөрөх, эсхүл тухайн Муж улсын зөвшөөрлөөр холбогдох Сайн дурын алба хүлээн зөвшөөрнө (хуулийн 7-р зүйл).

Ажлын газар болон Сайн дурын ажилтан хоёрын хамтын саналаар Холбооны улс болон Сайн дурын ажилтны хооронд хөдөлмөрийн хэлцэл хийгдэнэ. Энэ нь хоёр талтай албаны харилцаа бөгөөд нарийвчлан үзвэл, хөдөлмөрийн харилцаа биш юм. Учир нь сайн дурын алба нь гэрээний тал биш, харин Холбооны улсын үүрэг гүйцэтгэгч юм (хуулийн 9-р зүйл).

Бүх сайн дурын ажилтан нь тэдгээрийн эрх ашгийг Холбооны газар буюу агентлаг болон яамны эсрэг төлөөлөх 7 спикер болон тийм тооны орлогчийг жил бүр сонгодог. Сонгуулийг цахим хуудсаар он-лайнаар явуулдаг.

Ажлын газар нь сайн дурын ажилтан бүрт мэргэжил дээшлүүлсэн тухай тодорхойлолт гаргаж өгөх үүрэг хүлээдэг (хуулийн 11-р зүйл).

Халаасны мөнгө. Сайн дурын ажилтан (СДА) нь нийцтэй (хэмжээ тааруу) халаасны мөнгө авдаг. 2016 оны байдлаар, дээд хэмжээ нь 372 евро байна. Энэ нь ердийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэл тооцох дээд хязгаарын 6%-тай тэнцүү юм. Хэрэв

---

³¹ Bund-германаар

богиносгосон цагаар ажиллаж байгаа бол түүнд нь харгалзуулан хувь тэнцүүлэн хорогдуулна. Үүнээс гадна СДА нь хоол, байр болон хувцас авч болно, эсхүл холбогдох үнийн дүнг хүлээн авна. Нийгмийн даатгалын нөхөн олговрын журмын дагуу 2016 оны байдлаар, эдгээр үнийн дүнг сар тутамд дараах байдлаар тогтоосон байна. Үүнд: хоол 236 евро, байр 223 евро. Эдгээр мөнгөн болон эдийн дүн нь нийгмийн даатгал шимтгэл тооцогдох орлого юм. Сайн дурын алба хаах нь сайн дурын үүргийн хувьд цалин хөлсгүй ажил тул халаасны мөнгө нь цалин хөлс биш, харин зардлын нөхөн олговрыг илэрхийлдэг. Ажлын газар нь халаасны мөнгөний хэмжээг тогтоох бөгөөд нэмэгдэл мөнгө өгөх эсэхийг шийднэ. Ажлын газар нь тэтгэврийн, ослын, эрүүл мэндийн, халамжийн болон ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэлийг төлдөг.

Санхүүжилт. Нэг талаас Холбооны улс (зарим тохиолдолд бүхэлд нь), нөгөө талаас ажлын газар, эсхүл түүний холбогдох Сайн дурын алба зардлыг хариуцдаг. Сайн дурын албаны ажлын байр бүрт Холбооны улсаас 250 евро (25 хүртэл нас) буюу 350 евро (25-аас дээш нас)-ны татаас өгдөг. Гэхдээ үүнд зөвхөн халаасны мөнгө болон нийгмийн даатгалын шимтгэл (нийт дүнгийн ойролцоогоор 40%) багтсан байна. Хоол, байр болон хувцсыг ажлын газар хариуцах бөгөөд заавал өгөх үүрэг хүлээнэ.

Шүүмж. Иргэний албатай адилгүй, шүүмжлэл дагуулдаг нэг асуудал бол ажлын байранд ирж, буцах унааны зардал юм. Ажлын газар үүнийг олгох албагүй байдаг. Иймд сайн дураар алба хаагч маань энэ төрлийн зардалд халаасны мөнгөнийхөө дөрөвний нэгийг үрэх хэрэг гардаг.

2.3.БҮГД НАЙРАМДАХ СОЛОНГОС УЛС

Бүгд Найрамдах Солонгос Улс нь дэлхийн хэмжээнд сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай бие даасан хуультай 70 гаруй орны нэг юм. Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хуулийг 2005 онд, Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хуулийг хэрэгжүүлэх Ерөнхийлөгчийн зарлигийг 2006 онд тус тус баталжээ. Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих үүднээс Үндэсний сайн дурын төв³², Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороо зэргийг байгуулсан байна.

Солонгосын Үндэсний сайн дурын төв нь 139 гишүүн байгууллага, 250 харилцагч байгууллагатайгаар үйл ажиллагаагаа явуулдаг ба БНСУ-д сайн дурын үйл ажиллагаа эрхлэн явуулдаг байгууллагууд гишүүнээр бүртгэгдсэн байна. Тус төв нь олон улсын сайн дурын байгууллагуудын гишүүн бөгөөд үндэсний хэмжээнд, цаашлаад олон улсын хэмжээнд сайн дурын үйл ажиллагаа зохион байгуулах, сайн дурын ажилтны эрх ашгийг хуулиар хамгаалах зэрэгт төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажилладаг байна.

Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хуулиар сайн дурын ажил, сайн дурын ажилтан, сайн дурын байгууллага, Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороо, Үндэсний сайн дурын төвийн эрх, үүргүүдийг тодорхойлж, сайн дурын ажилтай холбогдох харилцааг зохицуулж байна.

Хуульд сайн дурын үйл ажиллагааг төрөөс хэрхэн дэмжих талаар тодорхой заалтуудыг оруулсан байна. Сайн дурын ажлыг дэмжих үндсэн бодлогыг хэлэлцэх зорилгоор Ерөнхий сайдын хяналтан доор Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороог холбогдох яам, агентлагуудын албан хаагчид болон шинжээчдийн бүрэлдэхүүнтэй байгуулна гэж заажээ. Хуулийг хэрэгжүүлэх Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тус хорооны бүтэц бүрэлдэхүүн, гишүүд, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны талаар дэлгэрэнгүй заасан байна. Мөн түүнчлэн сайн дурын үйл ажиллагааг хариуцан зохион байгуулах болон хэрэгжилтэд хяналт тавих байгууллага, албан тушаалтан, хэрэгжүүлэх хугацаа зэргийг тодорхой тусгасан байна.

Аюулгүй байдал, төрийн захиргааны сайд нь Сайн дурын ажиллагааг дэмжих Үндэсний суурь төлөвлөгөөг таван жил тутам холбогдох төр захиргааны агентлагуудын удирдлагуудтай хамтран боловсруулах бөгөөд 2013 онд Сайн дурын ажлыг дэмжих

³² National Volunteer Center-Volunteering Korea <http://www.vkorea.or.kr/contents/english.html?sm=8> 1

үндэсний 2 дахь хөтөлбөрийг баталсан байна. Тус хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх жилийн ажлын төлөвлөгөөг хариуцсан албан хаагчид боловсруулан, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллан, хэрэгжилтийн биелэлтийг хариуцсан албан тушаалтнуудад хуульд тодорхой заасан хугацаанд танилцуулах үүргийг хуулиар ногдуулжээ.

Иргэдийн сайн дурын ажилд оролцох оролцоог дэмжих, сайн дурын ажилтнуудын идэвхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор улсаас жил бүрийн 12 дугаар сарын 5-ны өдрийг Олон улсын сайн дурынхны өдөр, энэ өдрөөс эхлэн нэг долоо хоногийг Сайн дурын ажлыг дэмжих долоо хоног болгон зарласан байна. Байгууллагын удирдлагууд болон, ерөнхий боловсролын сургууль, их, дээд сургуулийн захиргаанаас нийт ажилтнууд, суралцагч оюутан залуусыг сайн дурын ажилд оролцуулах, чиглүүлэх, зохион байгуулах, сайн дурын ажилд оролцох идэвхийг нэмэгдүүлэх, урамшуулах талаар хуульд заасан байна.

Сайн дурын ажилтнуудыг хамгаалах талаар сайн дурын байгууллагууд болон сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүд нь сайн дурын ажилтнуудад зориулсан боловсрол, сургалт, аюулгүй байдлын цогц арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэх, газар болон орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагууд сайн дурын ажилтнуудыг аюулгүй орчинд сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахад анхаарах ёстой гэж хуульд заажээ. Сайн дурын ажилтнуудыг даатгалд хамруулах, бэртэж гэмтсэн тохиолдолд нөхөн төлбөр олгох зэрэг бусад үйлчилгээг үзүүлэх ба Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа асуудалд хяналт тавьж ажилладаг байна.

БНСУ-д сайн дурын үйл ажиллагааг Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хууль болон Олон нийтийн албан ёсны сонгуулийн тухай хууль, Ашгийн бус, төрийн бус байгууллагуудад дэмжлэг үзүүлэх тухай хууль, Шагналын тухай хууль, Нийтийн өмч ба үйлчилгээний менежментийн тухай хууль зэрэг хуулиудаар зохицуулж байна.

(Дэлгэрэнгүйг доорх хуулиас үзнэ үү)

САЙН ДУРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬ ³³

1 дүгээр зүйл. Зорилго

Энэ хуулийн зорилт нь сайн дурын ажлыг дэмжин, сайн дурын үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Нийтлэг үндэслэл

Сайн дурын ажил нь доорх зарчмын дагуу явагдана:

1. Сайн дурын ажлыг иргэд, олон нийтийн хамтын ажиллагааг дэмжих зорилгоор зохион байгуулна;
2. Сайн дурын ажил нь төлбөргүй, албадлагын бус, арилжааны бус зарчмын үндсэн дээр сайн дурын ажлыг нийтийн ашиг сонирхолд нийцүүлж улс төр болоод шашны төвийг сахисан байр сууринаас зохион байгуулна;
3. Сайн дурын ажилд иргэд нийтээрээ нас, хүйс, мэдлэг, боловсрол, нийгмийн байдал, хөгжлийн бэрхшээл, оршин суугаа газар зэргийг үл харгалзан хамрагдах боломжтой байх;
4. Сайн дурын ажлыг төрийн болон хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны үндсэн дээр хэрэгжүүлнэ.

3 дугаар зүйл. Нэр томъёоны тайлбар

Сайн дурын ажил гэдэг нь хувь хүмүүс болоод байгууллагууд нийгэм, үндэстэн хийгээд хүн төрөлхтний сайн сайхны төлөө өөрсдийн хүслээр, цаг хугацаа, хүчин чармайлт гарган, үнэ төлбөргүй явуулж буй үйл ажиллагааг хэлнэ.

Сайн дурын ажилтан гэдэг нь сайн дурын ажил хийж буй хүнийг хэлнэ.

³³ Framework act on volunteer service activities
https://elaw.klri.re.kr/kor_service/lawView.do?hseq=31741&lang=ENG

Сайн дурын байгууллага гэдэг нь сайн дурын үйл ажиллагааг явуулах болон дэмжих зорилготой байгуулагдсан байгууллагыг хэлнэ.

Сайн дурын үйл ажиллагааны төв гэдэг нь сайн дурын ажлыг дэмжих, хөгжүүлэх, харилцаа холбоо, хамтын ажиллагааг сайжруулах зорилготой бизнес үйл ажиллагаа явуулахаар хууль, холбогдох хууль, дүрэм, журмын дагуу байгуулагдсан байгууллагыг хэлнэ.

4 дүгээр зүйл. Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргааны хүлээх үүрэг

Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа нь сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих бодлого боловсруулж иргэдийг сайн дурын ажилд оролцоход дэмжиж, туслах үүрэгтэй.

5 дугаар зүйл. Улс төрийн болон бусад үйл ажиллагааг хориглох

- (1) Энэ хуулийн 14, 18, 19 дүгээр зүйлүүдэд заасан дэмжлэг авч буй сайн дурын байгууллага, сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүд нь тухайн байгууллагынхаа нэрийн өмнөөс, байгууллагаа төлөөлөн, тодорхой нам, хувь хүний сонгуулийн кампанит ажилд оролцохыг хориглоно.
- (2) “Сонгуулийн кампанит ажил” гэдэг нь Олон нийтийн албан ёсны сонгуулийн тухай хуулийн 58.1 дүгээр зүйлд заасны дагуу ямар ч сонгуулийн кампанит ажлыг хэлнэ.

6 дугаар зүйл. Бусад хуультай холбогдох байдал

Бусад хуульд өөрөөр заагаагүй бол сайн дурын ажилтай холбоотой бүхий л үйл ажиллагааг энэ хуулиар зохицуулна.

7 дугаар зүйл. Сайн дурын ажлын хамрах хүрээ

Энэ хуулиар зохицуулах сайн дурын ажлын хамрах хүрээ:

1. Нийгмийн сайн сайхан, нийтийн эрүүл мэндийн төлөөх ажлууд;
2. Олон нийтийн хөгжил дэвшлийн төлөөх ажлууд;
3. Байгаль хамгаалах болон хүрээлэн буй орчноо хадгалах, хамгаалах ажлууд;
4. Хүүхэд хамгаалах, хөхүүлэн дэмжих болон нийгмийн зорилтот бүлгийнхний эрх ашиг, сонирхлыг хамгаалах ажлууд;
5. Мэдлэг боловсролыг дэмжих, зөвлөх ажлууд;
6. Энх тайвныг бэхжүүлэх, хүний эрхийг хамгаалах ажлууд;
7. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тодорхой заавар зөвлөмж гаргах ажлууд;
8. Замын хөдөлгөөний дүрэм, нийтийн хэв журам сахиулах дүрэм, журмын хэрэгжилтийг хянах ажлууд;
9. Гамшгийн үеийн тусламж, зохион байгуулалтын ажлууд;
10. Соёл урлаг, спорт, аялал жуулчлалыг дэмжих ажлууд;
11. Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах ажлууд;
12. Шударга сонгууль явуулах кампанит ажлууд;
13. Гадаадын улс орнуудын болон олон улсын сайн дурын байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг сайжруулах ажлууд;
14. Төрийн захиргааны салбарт захиргааны дэмжлэг үзүүлэх ажлууд.

8 дугаар зүйл. Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороо

- (1) Сайн дурын ажлыг дэмжих үндсэн бодлогыг хэлэлцэх зорилгоор Ерөнхий сайдын хяналтан дор Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороог холбогдох яам, агентлагуудын албан хаагчид болон шинжээчдийн бүрэлдэхүүнтэй байгуулна.
- (2) Сайн дурын ажлыг дэмжих хороо нь дараах асуудлуудаар зөвлөлдөнө:
  1. Сайн дурын үйл ажиллагаа, түүний зохицуулалт, хамтын ажиллагааг дэмжих бодлого боловсруулах асуудлаар;
  2. Сайн дурын ажиллагааг дэмжих Үндэсний суурь төлөвлөгөө болон жил бүрийн хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө;
  3. Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тогтолцоог сайжруулах асуудлаар;

4. Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжихтэй холбоотой бусад шаардлагатай арга хэмжээнүүдийн талаар;
- (3) Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороо нь (2) дугаар заалтад дурдсан асуудлаар холбогдох агентлагуудтай зөвлөлдөн, тухайн асуудлаар ажлын хэсэг байгуулан ажиллаж болно.
- (4) Ерөнхийлөгчийн зарлигаар Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороо болон ажлын хэсгийн бүтэц, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлуудыг шийдвэрлэнэ.

9 дүгээр зүйл. Сайн дурын ажиллагааг дэмжих Үндэсний суурь төлөвлөгөө батлах

- (1) Аюулгүй байдал, төрийн захиргааны сайд нь Сайн дурын ажиллагааг дэмжих Үндэсний суурь төлөвлөгөөг (цаашид “хөтөлбөр” гэнэ) таван жил тутам холбогдох төр захиргааны агентлагуудын удирдлагуудтай хамтран боловсруулах шаардлагатай.
- (2) Хөтөлбөр нь дараах асуудлуудыг хамарна:
  1. Сайн дурын ажлыг дэмжих үндсэн чиглэл;
  2. Сайн дурын ажлыг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө (журам);
  3. Сайн дурын ажилтай холбоотой холбогдох төр захиргааны агентлагуудаас хэрэгжүүлэх бодлого;
  4. Сайн дурын ажлыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгө санхүү бүрдүүлэх арга хэлбэр;
  5. Сайн дурын ажлыг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй шаардагдах бусад асуудлууд.

10 дугаар зүйл. Сайн дурын ажлыг хэрэгжүүлэх жилийн төлөвлөгөөг боловсруулах

Үндэсний хөтөлбөрт заасны дагуу холбогдох төр захиргааны байгууллагын тэргүүн орон нутгийн удирдлагатай хамтран сайн дурын ажлыг хэрэгжүүлэх жилийн төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлнэ.

11 дүгээр зүйл. Сургууль болон байгууллагуудаар сайн дурын ажлыг дэмжүүлэх нь

- (1) Сургуулиуд нь сурагч, оюутнуудын сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих, чиглүүлэх, зохион байгуулна.
- (2) Ажил олгогчид ажилтнуудынхаа сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжинэ.
- (3) Сургууль, албан байгууллагуудын удирдлагууд сайн дурын ажилд оролцож буй сурагч, оюутнууд болон ажилтнуудаа сайшааж, урамшуулж болно.

12 дугаар зүйл. Шагнал, урамшуулал

Ерөнхийлөгчийн зарлигт зааснаар улс, нийгэмд нэн тустай сайн дурын ажил хийж гүйцэтгэсэн сайн дурын ажилтнууд, сайн дурын байгууллагууд болон сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүдэд Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаанаас шагнал урамшуулал олгож болно.

13 дугаар зүйл. Сайн дурынхны өдөр болон Сайн дурын ажлыг дэмжих долоо хоног

- (1) Иргэдийн сайн дурын ажилд оролцох оролцоог дэмжих, сайн дурын ажилтнуудын идэвхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор улсаас жил бүрийн 12 дугаар сарын 5-ны өдрийг Сайн дурын ажлыг дэмжих өдөр, энэ өдрөөс эхлэн нэг долоо хоногийг Сайн дурын ажлыг дэмжих долоо хоног болгон зарлана.
- (2) Сайн дурын өдөр болон Сайн дурын ажлыг дэмжих долоо хоногийн үйл ажиллагаатай асуудлаар Ерөнхийлөгч зарлиг гаргана.

14 дүгээр зүйл. Сайн дурын ажилтнуудыг хамгаалах нь

- (1) Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа сайн дурын ажилтнуудыг аюулгүй орчинд сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахад анхаарна.

- (2) Сайн дурын ажилтнуудыг хамгаалах арга хэлбэр, нарийвчилсан зохицуулалт, үүнд, даатгалд хамруулах зэрэг асуудлыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.

15 дугаар зүйл. Сайн дурын ажлын зохион байгуулалтын талаар

Сайн дурын байгууллагууд болон сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүд нь сайн дурын ажилтнуудад зориулсан боловсрол, сургалт, аюулгүй байдлын талаар цогц арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлнэ.

16 дугаар зүйл. Төрийн болон олон нийтийн өмчийг сайн дурын ажилд ашиглах нь

Төрийн өмчийн тухай хууль, Нийтийн өмч ба бараа бүтээгдэхүүний менежментийн тухай хуулиудын тодорхой заалтуудыг үл харгалзан, Ерөнхийлөгчийн зарлигт онцгойлон тусгасан сайн дурын төслийг хэрэгжүүлэх шаардлагатай тохиолдолд, сайн дурын ажлыг дэмжих зорилгоор Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа сайн дурын байгууллагууд болон сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүдэд улсын хийгээд олон нийтийн өмчийг ашиглах, үнэ төлбөргүй түрээслэх боломжийг олгоно.

17 дугаар зүйл. Солонгосын Сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөл

- (1) Сайн дурын байгууллагууд нэгдэн Солонгосын Сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөлийг байгуулж болно. Энэхүү байгууллага нь үндэсний хэмжээнд сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахад доорх арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлнэ.
1. Гишүүн байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаа, хэрэгжүүлж буй төслүүдийг дэмжих;
  2. Сайн дурын ажлыг дэмжих зорилгоор дотоод дахь олон нийтийн харилцаа холбоо болон гадаад дахь хамтын ажиллагааг сайжруулах;
  3. Сайн дурын ажлыг дэмжих талаар бодлого боловсруулах, судалгаа, шинжилгээ хийх;
  4. Сайн дурын ажлын асуудлаарх бодлогын баримт бичиг санаачлах;
  5. Сайн дурын ажилтай холбоотой мэдээлэл солилцох, дэмжлэг тусалцаа үзүүлэх;
  6. Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргааны сайн дурын ажлыг дэмжихтэй холбоотой гаргасан төслүүдийг дэмжих.
- (2) Солонгосын сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөл нь хамтын байгууллага юм.
- (3) Солонгосын сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөл нь Аюулгүй байдал, төрийн захиргааны сайдын зөвшөөрөлтэйгөөр бүртгэгдэж үйл ажиллагаагаа эхэлнэ.
- (4) Солонгосын сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөлийн зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны талаарх шаардлагатай бусад асуудлыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар зохицуулна.

18 дугаар зүйл. Сайн дурын байгууллагуудад үзүүлэх дэмжлэг

Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа сайн дурын байгууллагуудын үйл ажиллагаанд шаардлагатай дэмжлэг, тусалцааг үзүүлнэ. Тухайлбал, “Ашгийн бус, төрийн бус байгууллагуудад дэмжлэг үзүүлэх тухай хууль”-д заасны дагуу хөдөлмөрийн хөлсийг нөхөн олгох.

19 дүгээр зүйл. Сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүдийн бүтэц, үйл ажиллагаа

- (1) Засгийн газрын харьяа агентлагууд болон орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагууд сайн дурын үйл ажиллагааны төв байгуулж болно. Энэ тохиолдолд сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүд нь бие даасан байгууллага, эсхүл итгэмжлэгдсэн бусад ашгийн бус байгууллагуудын хэлбэрээр үйл ажиллагаагаа явуулна.

- (2) Шаардлагатай тохиолдолд дээрх заалтыг үл харгалзан сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүдийг Засгийн газрын харьяа агентлагууд болон орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагууд удирдан зохион байгуулна.
- (3) Засгийн газрын зүгээс сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүд байгуулах болон сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахыг дэмжих нь зүйтэй бөгөөд орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагууд нь сайн дурын үйл ажиллагааны төвүүдэд шаардлагатай зардлыг олгох боломжтой.
- (4) Сайн дурын үйл ажиллагааны төвийн удирдлага (дарга)-д тавигдах шаардлага болон төвийн зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны талаар бусад шаардлагатай асуудлуудыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.

20 дугаар зүйл. Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

Энэ хуулийн 5 дугаар зүйлд зааснаар улс төрийн үйл ажиллагаанд оролцохгүй байх үүргээ зөрчсөн сайн дурын байгууллага болон сайн дурын үйл ажиллагааны төв нь Олон нийтийн албан ёсны сонгуулийн тухай хуулийн 255 (1) 11-д заасан хариуцлага хүлээнэ.

Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих тухай хуулийг хэрэгжүүлэх Ерөнхийлөгчийн зарлиг³⁴

2 дугаар зүйл. Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хорооны бүтэц, бүрэлдэхүүн

- (1) Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороо нь (цаашид “хороо” гэх) Сайн дурын ажлын тухай хуулийн (цаашид “хууль” гэх) 8.1-д зааснаар 1 дарга, 2 дэд даргын бүрэлдэхүүнтэй 30-аас доошгүй гишүүдээс бүрдэнэ.
  1. Албан тушаалын дагуу томилогдох (*Ex-officio*) гишүүд: Санхүү, эдийн засгийн сайд, Боловсрол, хүний нөөцийн хөгжлийн сайд, Хууль зүйн сайд, Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд, Жендэрийн эрх тэгш байдал, гэр бүлийн асуудал хариуцсан сайд, Төлөвлөлт ба төсвийн сайд, Төрийн бодлого зохицуулалтын сайд, Засгийн газрын мэдээллийн агентлагийн тэргүүн болон Засгийн газрын залуучуудын хорооны дарга нараас бүрдэнэ.
  2. Энгийн гишүүд: 13 дугаар зүйлд заасан Солонгосын сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөлөөс санал болгосон, сайн дурын ажлын талаар мэдлэг, туршлага бүхий этгээд, Боловсрол, хүний нөөцийн хөгжлийн сайд, Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд, Жендэрийн эрх тэгш байдал, гэр бүлийн асуудал хариуцсан сайд, Засгийн газрын залуучуудын хорооны даргын санал болгосноор Ерөнхий сайдын томилсон бусад гишүүд.
- (2) Хорооны дарга нь Ерөнхий сайд байх ба дэд даргыг энгийн гишүүд болон Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн сайд зөвшилцөн сонгоно.
- (3) Энгийн гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа 2 жил байна.

3 дугаар зүйл. Хорооны үйл ажиллагаа

- (4) Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн яамны сайн дурын үйл ажиллагаа хариуцсан албан хаагч нь хорооны бичиг хэргийн ажлыг зохицуулж ажиллана.
- (5) 5 дугаар зүйлд заасны дагуу Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн яамнаас сайн дурын ажлын мэдлэг, туршлага бүхий мэргэжлийн зөвлөх томилон ажиллуулна. Энэ тохиолдолд судалгааны зардал болон замын зардлыг төсвөөс санхүүжүүлж болно.

4 дүгээр зүйл. Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн

---

³⁴ Enforcement decree

http://www.vkorea.or.kr/contents/english_32.html?sm=8_3

- (1) 8 (3)-д зааснаар Сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжих ажлын хэсэг нь 25-аас доош тооны гишүүдээс бүрдэнэ. Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг сонгох зарчим нь хорооны бүрэлдэхүүнтэй адил байна.
- (2) Ажлын хэсгийн дарга нь Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн 2 дахь дэд сайд байх бөгөөд, дэд дарга нь энгийн гишүүд болон Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн яамнаас томилогдон ажиллаж буй албан тушаалтан нар зөвшилцөн сонгоно.

5 дугаар зүйл. Сайн дурын ажиллагааг дэмжих Үндэсний суурь төлөвлөгөө

- (1) Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн яам нь энэ хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасны дагуу Сайн дурын ажлыг дэмжих үндсэн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж эхлэхээс 1 жилийн өмнө батална.

6 дугаар зүйл. Хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө баталж хэрэгжүүлэх

- (1) 10 дугаар зүйлд зааснаар жил бүрийн 12 дугаар сарын сүүлчээр хотын захирагч, мужийн удирдлагууд нь сайн дурын ажлыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлан танилцуулна.
- (2) 1 дүгээр сарын сүүлээр Засгийн газрын харьяа холбогдох байгууллагуудын удирдлагууд, хотын захирагч болон засаг дарга нар Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн сайдад тухайн онд хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөгөө танилцуулна. Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн сайд эдгээр төлөвлөгөөг нэгтгэн Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хороогоор хэлэлцэн 3 дугаар сарын сүүлчээр эргэн мэдэгдэнэ.
- (3) Хотын захирагч, муж, дүүргийн удирдлагууд жил бүрийн 1 дүгээр сарын 15-ны дотор өнгөрсөн жилийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хариуцсан Засаг дарга нарт танилцуулсны дараа 1 дүгээр сарын сүүлч гэхэд Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн сайдад танилцуулсан байх шаардлагатай.
- (4) 3 дугаар зүйлд зааснаар Ерөнхий сайд нь Төрийн захиргаа, дотоод хэргийн сайдад төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих, үнэлэх эрхийг олгож, үр дүнг хороонд танилцуулахыг зөвшөөрч болно. Шаардлагатай тохиолдолд сайд нь судалгааны байгууллагуудтай зөвлөлдөн судалгаа хийлгэж болно.

7 дугаар зүйл. Холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллах талаар

5, 6 дугаар зүйлд заасны дагуу шаардлагатай тохиолдолд Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа сайн дурын ажлыг дэмжих ерөнхий болон жилийн ажлын төлөвлөгөөг батлахад шаардлагатай мэдээлэл, санал авах зэргээр төрийн байгууллагууд, хувийн хэвшил болон сайн дурын байгууллагуудтай хамтран ажиллаж болно.

8 дугаар зүйл. Шагнал урамшуулал

Сайн дурын ажлын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлд зааснаар шагналын эзнийг тодруулах процесс, одонгийн зэргийг “Шагналын тухай хууль”-аар зохицуулна.

10 дугаар зүйл. Сайн дурын ажилтны даатгал

- (1) Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа нь сайн дурын байгууллагууд болон төвүүдийг сайн дурын ажлын аюулгүй байдалтай холбоотой сургалт явуулах зэрэг шаардлагатай урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнүүдийг зохион байгуулахыг зөвшөөрч болно.
- (2) 14.2-т заасан сайн дурын ажилтнуудад үзүүлэх хамгаалал нь дараахад хамаарна:
  1. Сайн дурын ажилтнуудыг сайн дурын үйл ажиллагаа явуулж байх явцад биед нь гэмтэл учрахаас;
  2. Сайн дурын ажилтнуудын үйл ажиллагааны явцад учрах эдийн засгийн хохирлоос;
  3. Сайн дурын ажилтан үйл ажиллагаа явуулж байх явцах гуравдагч этгээдийн бие болон эд хөрөнгөд хохирол учруулахаас.
- (3) Ашгийн бус байгууллагыг дэмжих хуулийн дагуу, Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаанаас сайн дурын ажилтнуудыг хамгаалах зорилгоор даатгалд хамруулах болон бусад үйлчилгээ үзүүлж болно. Үүнд:

1. Сайн дурын үйл ажиллагаанд хамрагдаж явцад нас барсан, бэртэж гэмтсэн тохиолдолд нөхөн олговор олгох, эмчилгээний зардал, эмнэлгийн төлбөр, хагалгааны төлбөр зэргийг олгоно.
  2. Сайн дурын үйл ажиллагааны явцад гуравдагч этгээдийн бие болон эд хөрөнгөд хохирол учруулсан тохиолдолд нөхөн төлбөр олгоно.
- (4) 3 дугаар зүйлд заасны дагуу Орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагууд сайн дурын ажилтнуудыг даатгалд хамруулах асуудлыг журмаар тогтооно.

11 дүгээр зүйл. Сургалт

Сайн дурын байгууллага болон төвүүд нь 15 дугаар зүйлд заасны дагуу сайн дурын ажилтнуудад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах аюулгүй байдлын сургалтын захиалгыг холбогдох боловсрол, сургалтын байгууллагад гаргаж болно.

12 дугаар зүйл. Улсын болон олон нийтийн өмчийг сайн дурын ажилд ашиглах тухай

- (1) Засгийн газар болон орон нутгийн засаг захиргаа сайн дурын байгууллагууд болон төвүүдийг доорх төслүүдийг хэрэгжүүлсэн тохиолдолд улсын болон олон нийтийн өмч хөрөнгийг үнэгүй ашиглах болон зээлэхийг зөвшөөрнө.
1. Олон улсыг хамарсан төслүүд;
  2. Гамшгийн үеэр тусламж дэмжлэг үзүүлэх, сэргээн босгох төслүүд;
  3. Сайн дурын байгууллага болон төвүүдээс хэрэгжүүлж буй бусад төслүүд. Энэ тохиолдолд улсын болон нийтийн өмч хөрөнгийг үнэгүй түрээслэх болон ашиглах хугацаа 1 жилээс хэтрэхгүй байна;
  4. Улсын болон нийтийн өмчийг үнэгүй түрээслэх болон ашиглах асуудал нь Улсын эд хөрөнгийн тухай хууль, Нийтийн өмч ба үйлчилгээний менежментийн тухай хуулиар зохицуулагдана.

13 дугаар зүйл. Солонгосын сайн дурын байгууллагын гишүүд

- (1) Хуулийн 17 дугаар зүйлд заасан Солонгосын Сайн дурын ажиллагааны Үндэсний зөвлөл (цаашид “Зөвлөл” гэнэ) гишүүд нь:
1. Сайн дурын үйл ажиллагаа явуулдаг ашгийн бус байгууллагын төлөөлөгчид;
  2. Солонгосын Сайн дурын ажлыг хөгжүүлэх хорооны Удирдлагын зөвлөлөөс санал болгосон ажилтан байна.
- (2) Зөвлөл нь 20-оос багагүй, 50-аас ихгүй ажилтнуудтай байх бөгөөд 1 гүйцэтгэх захирал, 2 ажиглагчтай байна.
- (3) Зөвлөлийн ажилтан хорооноос баталсан дүрмийн дагуу сонгогдоно.
- (4) Зөвлөлийн ажилтнуудын бүрэн эрхийн хугацаа 2 жил байх ба дахин сонгогдож болно.
- (5) Ажилтны мэдлэг чадвар, сонгох зарчим, Зөвлөлийн үйл ажиллагааг Зөвлөлийн дүрмээр шийдвэрлэнэ.

2.4. ФИЛИППИН

Филиппин Улс нь сайн дурын үйл ажиллагааг 2007 онд батлагдсан "Сайн дурын үйл ажиллагааг бэхжүүлэх, Хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих стратегийг тогтоох тухай 9418 тоот хууль" болон тус дагаж гарсан хэрэгжүүлэх журмаар зохицуулагдаж байна. Сайн дурын үйл ажиллагааг зохицуулсан тус хууль нь холбогдох нэр томъёо болон сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцогч байгууллагуудын хүрээг тогтоосон 16 зүйл, Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай №9418 хуулийг хэрэгжүүлэх журам нь нарийвчилсан зохицуулалт бүхий 8 бүлэг 22 зүйлээс бүрдэж байна.

Тус улс нь сайн дурын үйл ажиллагааг өргөн хүрээнд тодорхойлж, нарийвчлан зохицуулдаг бөгөөд хүн бүр сайн дурын үйлсийг амьдралынхаа хэв маяг болгон хөгжүүлэх нь нийгмийн шударга ёс, эв нэгдэл, тогтвортой хөгжил, сайн сайханд хүргэх нэг үндэс гэж тодорхойлон “Сайн дурын ажиллагааны үндэсний хөтөлбөр”-ийг батлан, хэрэгжүүлж байна.

Хуульд сайн дурын үйл ажиллагааг төрөөс бүхий л талаар дэмжих, үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах, хяналт тавих, хэрэгжүүлэх эрх үүрэг бүхий төрийн байгууллагууд болох Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг, салбар хоорондын зөвлөлдөх байгууллагуудын эрх үүрэг, оролцоог дэлгэрэнгүй тусгаж өгсөн байна. Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг нь сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллахаар заасан байна.

Дотоодын болон гадаадын сайн дурын байгууллага нь хөтөлбөр, үйл ажиллагаагаа Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагаас тогтоосон заавар, журмын дагуу хэрэгжүүлдэг байна.

Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь сайн дурынхан болон сайн дурын байгууллагуудын үйл ажиллагааг чиглүүлэх, сайн дурын үйл ажиллагааны мэдээлэл, туршлага хуваалцах үүднээс үндэсний бүртгэл, мэдээллийн сүлжээг үүсгэж хөгжүүлэхээр хуульд тусгасан байна.

Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагаас зөвшөөрөл авсан гадаадын сайн дурын ажилтан болон түүний гэр бүл, үр хүүхдэд олон удаа нэвтрэх виз олгож, визийн болон холбогдох бусад хураамжаас чөлөөлж болохоор хуульд заасан бөгөөд уг шийдвэр нь нэг жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

Төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүд нь өөрийн болон харьяа нутаг дэвсгэрт нь хэрэгжүүлсэн сайн дурын үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагад хүргүүлэх үүрэгтэй.

Төрийн бус байгууллагууд нь гадаадын сайн дурын ажилтныг ажиллуулах тохиолдолд сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагад мэдэгдэж сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь гадаадын ажилтныг бүртгэх, бичиг баримтын болон үйл ажиллагаагаа тайлагнахтай холбогдсон нэмэлт журмын дагуу үйл ажиллагаагаа явуулдаг байна.

"Сайн дурын үйл ажиллагааг бэхжүүлэх, Хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих стратегийг тогтоох" тухай 9418 тоот хууль

1 дүгээр бүлэг. Нийтлэг үндэслэл

1 дүгээр зүйл. Энэхүү хууль нь Сайн дурын үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх, хөдөөгийн хөгжлийн стратегийг тогтоох тухай хууль (Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хууль 2007/-ийн 14 дүгээр зүйлд заасны дагуу батлагдсан.

Хуулийн хоёр, гуравдугаар зүйлд бодлого, зорилго зорилтоо тодорхойлсон бөгөөд Филиппины нийгмийн олон салбаруудын оролцоо, түүнчлэн нийтийн болон иргэний асуудлаарх олон улсын болон гадаадын сайн дурын байгууллагуудын оролцоог дэмжих, үндэсний хөгжил, олон улсын харилцан ойлголцлыг бий болгох үүднээс сайн дурын үйл ажиллагааны стратегийг батлах, сайн дурын үйл ажиллагааны практик нөлөөг сайжруулах нь төрийн бодлого мөн гэж үзжээ. Сайн дурын үйлсийг амьдралын хэв маяг болгон хөгжүүлэх нь "Филиппины иргэн бүрийг нийгмийн шударга ёс, эв нэгдэл, тогтвортой хөгжилд хүргэх нэг үндэс юм" гэж тодорхойлжээ.

3 дугаар зүйл. Дээр дурдсан бодлогыг хэрэгжүүлэх үүднээс дараах зорилтуудыг дэвшүүлжээ.

- a) Орон нутгийн болон үндэсний хөгжил, олон улсын хамтын ажиллагаа, тэдгээрийн талаарх ойлголтыг бэхжүүлэх үүднээс улс орны сайн дурын салбарын үйл ажиллагааг үр өгөөжтэй хамтын ажиллагаанд шилжүүлэх, түүний үндсэн зарчмуудыг онцлон тэмдэглэсэн сайн дурын үйл ажиллагааны үндсэн хүрээг тодорхойлох;

- b) Нийгэмд үзүүлэх сайн дурынхан болон сайн дурын байгууллагуудын үүрэг, хувь нэмрийг онцлон тэмдэглэх, тэдний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах механизмыг тогтоох замаар сайн дурын үйл ажиллагааны байгууллагуудад таатай орчинг бүрдүүлэх;
- c) Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлагийн (*The Philippine National Volunteer Service Coordinating Agency-PNVSCA*) бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх, хуулийн биелэлтэд хяналт тавих нөхцөл, боломжоор хангах.

4 дүгээр зүйл. Сайн дурын үйл ажиллагааны (Volunteer act) хуулийн 4-р зүйлд дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгохоор заасан байна.

Сайн дурын үйлс гэж хариу нэхэхгүйгээр, нийтийн сайн сайхны төлөө нийгмийн хөгжил, бизнес, компанийн чиг баримжаа, амлалт зэргээс урган гарч тусламж үзүүлж байгаа болон хүлээн авч буй талуудад хөгжлийн боломжит орчныг хангахад чиглэсэн оролдлого, харилцан туслалцааны уламжлалт хэлбэрийг багтаасан өргөн хүрээ бүхий үйл ажиллагаа, үйлдлийг;

Сайн дурынхан гэж явуулж буй үйл ажиллагаа нь нийтийн сайн сайхан байдлын төлөө бусдад болон өөрсдөд нь ач холбогдолтой, үр өгөөжтэй гэдэгт итгэсэн нийгмийн хөгжил, бизнес, аж ахуйн нэгжийн чиг баримжаа, амлалт, эсхүл итгэл үнэмшлээс үүдэлтэй шалтгааны улмаас бүрэн болон бүрэн бус хэлбэрээр нийгмийн төлөө үйл ажиллагаа явуулж байгаа хувь хүн, бүлгийг;

Сайн дурын байгууллага гэж нийгмийн сайн сайхны төлөө мэдээлэл, чадавхи суулгах, өмгөөлөл, сүлжээ үүсгэх зэргээр хязгаарлагдахгүйгээр өөрсдөө, эсхүл бусад байгууллагаар дамжуулан үйлчилгээ үзүүлдэг өөрсдийн болон бусад байгууллага, бүлгийн хэрэгжүүлж буй төсөл, хөтөлбөрт сайн дурын ажилтнуудыг хамруулж, сургах, байршуулах, ажиллуулах үйл ажиллагаа явуулдаг дотоодын болон гадаадын бүлгийг;

Сайн дурын салбар гэж сайн дурынхны зохион байгуулалтад орж, орон нутгийн болон үндэсний хөгжил, олон улсын хамтын ажиллагаа, тэдгээрийн талаарх ойлголтыг таниулах, бэхжүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулж буй нийгмийн салбарыг;

Бүртгэл гэж хамтын ажиллагаа, мэдээлэл хуваалцах, баримтжуулах зорилгоор сайн дурын ажилтан, эсхүл сайн дурын байгууллагуудыг Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлагаас бүртгэх үйл явцыг;

Сайн дурын ажиллагааны үндэсний хөтөлбөр гэж сайн дурын үйл ажиллагаагаар дамжуулан үндэсний хөгжил, олон улсын хамтын ажиллагаа, түүний талаарх ойлголтыг түгээх, түүнд хүрэхэд чиглэсэн хамтын үйл ажиллагааг хэлнэ хэмээн тодорхойлсон байна.

2 дугаар бүлэг. Сайн дурын үйл ажиллагааны арга хэлбэр

5 дугаар зүйл. Хувийн хэвшил дахь сайн дурын үйл ажиллагааны үүрэг, хэрэгжүүлэх арга зам:

Академийн хүрээн дэх сайн дурын үйл ажиллагаа нь сайн дурын ажилтнуудын мэргэжлийг дээшлүүлэхийн зэрэгцээ зорилтот бүлгүүд, үйлчлүүлэгчид, академийн хүрээнд техник, технологи хуваалцах, техникийн туслалцаа үзүүлэх, боловсролын чанар, сургалтын хөтөлбөрийн арга зүй, аргачлалыг сайжруулах зэрэг болон бусад арга хэмжээг хамаарна.

Нийгмийн хариуцлагын илэрхийлэл болох бизнесийн салбар дахь сайн дурын үйл ажиллагаа нь ажилчдаас компанийн гадаад дотоод харилцаа, хүрээлэлд өөрийн цаг хугацаа, ур чадвар, мэдлэгээ зориулан ажиллах, тухайн компаниас хүлээн зөвшөөрсөн аливаа үйл ажиллагаа юм. Эдгээр сайн дурын үйл ажиллагаанд материаллаг зүйлсээр туслах, мөнгөн хөрөнгө босгох; нэг удаагийн үйл ажиллагаа тусламжийн үйл ажиллагаа; байгаль орчинд чиглэсэн ажлууд; эрүүл мэнд, эрүүл мэндтэй холбоотой мэдээлэл, сурталчилгааны үйл ажиллагаа, тэтгэлэгт хөтөлбөр; тодорхой бизнес, хувь хүнийг

хөгжүүлэх чиглэлээр туршлага хуваалцах, тодорхой тохиолдол дээр суурилан зөвлөгөө өгөх, олон нийтийн үйл ажиллагаа зохион байгуулах зэрэг болон бусад үйл ажиллагааг хамаарна.

Ашгийн бус байгууллагын сайн дурын үйл ажиллагаанд нийгмийн эмзэг бүлгүүдийн асуудлуудыг тогтоох, бий болж буй шалтгааныг тайлбарлан таниулах, тухайн бүлгүүд дахь хувь хүний хөгжих боломжийг нээхэд чиглэсэн нэмэгдэл үйл ажиллагаа болон бусад үйл ажиллагаанууд хамаарна.

6 дугаар зүйл. Гадаадын сайн дурын байгууллагын сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцох хэлбэр

Гадаадын сайн дурын байгууллагуудын сайн дурын үйл ажиллагаа гэдэгт нийгэм-соёлын солилцоо, техникийн хамтын ажиллагааны хүрээн дэх хөгжлийн хувьд хоцрогдмол, хязгаарлагдмал орон нутгуудад техникийн туслалцаа үзүүлэх болон бусад арга хэмжээг хамруулна. Гадаадын сайн дурын байгууллага нь хөтөлбөр, үйл ажиллагаагаа Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагаас тогтоосон заавар, журмын дагуу хэрэгжүүлнэ.

3 дугаар бүлэг. 7 дугаар зүйл. Засгийн газрын үүрэг

Сайн дурын үйл ажиллагаан дахь төрийн чиг үүргийг хуулийн 3-р бүлэгт заахдаа: “Засгийн газар нь үндэсний хөгжил, олон улсын хамтын ажиллагааны хүрээн дэх сайн дурын салбарын үйл ажиллагааг хүлээн зөвшөөрөх, зохицуулах, хөнгөвчлөх, дэмжих чиглэлээр ажиллана. Үүнийг сайн дурын салбарын үйл ажиллагаа хэрэгжих таатай орчныг бий болгож, хэрэгжүүлнэ” гэж заажээ.

4 дүгээр бүлэг. Сайн дурын үйл ажиллагаатай холбоотой асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллагын чиг үүрэг

8 дугаар зүйл. Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг

Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг байна.

9 дүгээр зүйл. Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлагийн бүрэн эрх

Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг нь сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллахаар хуульд заасан байна. Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг нь дараах бүрэн эрхтэй байна:

- 1) Үндэсний хөгжлийн үзэл баримтлалтай нийцсэн сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний хөтөлбөрийн бодлого, зөвлөмжийг боловсруулах, хяналт тавих;
- 2) Үндэсний хөгжлийн зорилгод сайн дурын үйл ажиллагааг нийцүүлэх үүднээс сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний хөтөлбөрийг хянах, үнэлэх;
- 3) Олон улсын сайн дурын үйлчилгээнд хамаарах мэдээллийн дүн шинжилгээ хариуцсан нэгжийг байгуулах;
- 4) Байгууллага, олон нийтийн зүгээс хэрэгжүүлж болох сайн дурын үйл ажиллагааны загвар, хэлбэрийг боловсруулах, хэрэгжүүлэх;
- 5) Сайн дурын байгууллагын үйл ажиллагааг чадавхжуулах, техникийн туслалцаа үзүүлэх;
- 6) Сайн дурын үйлсийг сурталчлах, хүлээн зөвшөөрөх талаар ухуулга сурталчилгаа явуулах;
- 7) Сайн дурын байгууллагуудын үндэсний сүлжээ байгуулах, НҮБ-ын Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн байгууллага зэрэг орон нутгийн болон

гадаадын засгийн газар, хувийн хэвшлийн сайн дурынхны хооронд харилцаа тогтоох;

8) Байгууллагын харьяа бүх сангийн үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх.

10 дугаар зүйл. Агентлаг нь энэхүү дүрмийг төрийн албан ёсны хэвлэлд хэвлэгдсэнээс хойш 90 хоногийн дотор бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай үйл ажиллагааны санхүүжилтийн төлөвлөгөөг гарган санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллагад хүргүүлнэ.

5 дугаар бүлэг. 11 дүгээр зүйл. Салбар хоорондын зөвлөх байгууллага

Салбар хоорондын зөвлөх байгууллага (*Multi-Sectoral Advisory Body-MSAB*) нь дараах байгууллагын төлөөллөөс бүрдэнэ:

- Үндэсний эдийн засаг, хөгжлийн газар (*NEDA*);
- Боловсролын яам (*DepEd*);
- Гадаад хэргийн яам (*DFA*);
- Хууль зүйн яам (*DOJ*);
- Дотоодын ба орон нутгийн засаг захиргааны нэгжийн төлөөлөл (*DILG*);
- Нийгмийн халамж, хөгжлийн газар (*DSWD*);
- Дээд боловсролын комисс (*CHED*);
- Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар (*PMS*);
- Аж ахуйн нэгжийн салбарын төлөөлөл;
- Хувийн хэвшлийн салбарын төлөөлөл;
- Төрийн бус байгууллагын төлөөлөл.

Төрийн байгууллагыг төлөөлөх гишүүд нь байнгын, бусад салбарыг төлөөлөх гишүүд нь 2 жилийн хугацаагаар тус тус томилогдоно. Төрийн байгууллагыг төлөөлөх гишүүн нь тухайн яам, агентлагийн дэд сайд, дарга бусад салбарыг төлөөлөх гишүүн нь тухайн байгууллагын дээд албан тушаалтан байхаар хуульд заажээ.

Салбар хоорондын зөвлөх байгууллага (СХЗБ)-ыг энэхүү дүрэм хүчин төгөлдөр болсноос хойш 30 хоногийн дотор зарлан хуралдуулна. СХЗБ-ийн байнгын гишүүд нь бусад төлөөлөгчдийг сонгоно. Төрийн байгууллагаас бусад салбараас сонгогдох гишүүд нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:

- 1) Нэр хүнд бүхий үндэсний байгууллага байх;
- 2) Үнэт цаасны асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллагад бүртгэлтэй байх;
- 3) Улс, орон нутгийг хамарсан газар зүйн болон боловсон хүчний сүлжээ, нөөцтэй байх;
- 4) Байнгын гишүүдээс тогтоосон бусад шалгуур.

СХЗБ-ийн тэргүүн нь сонгогдсон байгууллагад албан ёсоор урилга илгээх бөгөөд урилгыг хүлээн авахаас татгалзсан тохиолдолд дараагийн хамгийн өндөр санал авсан байгууллагыг урина. СХЗБ-ийн тэргүүнийг гишүүд дундаас 2 жилийн хугацаагаар сонгоно. Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлагийн дарга (*ex-officio* буюу албан тушаалын дагуу) нь СХЗБ-ийн Дэд дарга байх бөгөөд Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлаг нь СХЗБ-ийн Тамгын газрын үүргийг гүйцэтгэнэ.

СХЗБ нь өөрийн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах холбогдох журмыг батална.

12 дугаар зүйл. Салбар хоорондын зөвлөх байгууллагын чиг үүрэг

Салбар хоорондын зөвлөх байгууллага нь Үндэсний сайн дурын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн бодлого боловсруулахад зөвлөгөө өгөх, сайн дурын үйл ажиллагааны асуудлаар зөвлөх болон техникийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх, нийгэм, сайн дурын байгууллагуудын хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх, сайжруулах чиг үүргийг гүйцэтгэнэ.

6 дугаар бүлэг. Тусгай зохицуулалт

13 дугаар зүйл. Үндэсний сайн дурын үйл ажиллагааны бүтэц, хэлэлцүүлэг

1. Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь сайн дурынхан болон сайн дурын байгууллагуудын үйл ажиллагааг чиглүүлэх, сайн дурын үйл ажиллагааны мэдээлэл, туршлага хуваалцах үүднээс үндэсний бүртгэл, мэдээллийн сүлжээг үүсгэж, хөгжүүлнэ. Энэ журмын 4.3-т зааснаар орон нутгийн болон гадаадын сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлдэг байгууллагууд нь сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагаас тогтоосон журмын дагуу бүртгүүлнэ.

2. Төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагууд, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүд нь өөрийн болон харьяа нутаг дэвсгэрт нь хэрэгжүүлсэн сайн дурын үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагад хүргүүлэх үүрэгтэй.

Гадаадын сайн дурын ажилтан нь дараах зүйлийг баримтална. Үүнд:

- a) Төрийн захиргааны байгууллагууд нь гадаадын сайн дурын ажилтныг ажиллуулах тохиолдолд Филиппины Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлагтай зөвшилцөн, сайн дурын ажилтныг холбогдох ажилд хуваарилах ба сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь гадаадын ажилтныг бүртгэх, бичиг баримтын болон үйл ажиллагаагаа тайлагнахтай холбогдох нэмэлт журмыг боловсруулан гаргасан байна.
- b) Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагуудтай гадаадын сайн дурын ажилтны бүртгэл, хяналттай холбогдох асуудлаар санамж бичиг байгуулна.
- c) Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь хувийн хэвшлийн байгууллага, аж ахуйн нэгжүүдтэй мөн дээрхтэй адил санамж бичгийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулна. Дээрх санамж бичгийг байгуулах хүртэлх хугацаанд гадаадын сайн дурын ажилтантай холбогдох бүртгэл, хяналтын асуудлыг сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь эрхлэн гүйцэтгэнэ.

Орон нутгийн болон гадаадын сайн дурын үйл ажиллагааны байгууллагуудын мэдээлэл, үйл ажиллагааны товхимлыг жил бүр хэвлэн гаргадаг.

Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь сайн дурын үйл ажиллагааны байгууллагуудын дунд сайн дурын үйл ажиллагаатай холбогдох мэдээлэл хуваалцах, сүлжээ байгуулах асуудлаар хэлэлцүүлэг зохион байгуулна.

14 дүгээр зүйл. Сайн дурын үйл ажиллагааг боловсролын сургалтын хөтөлбөрт тусгах

- 1) Сайн дурын үйл ажиллагаа, түүний агуулга нь боловсролын бүх шат, салбар түвшинд холбогдож, тусгагдсан байна;
- 2) Боловсролын яам, Дээд боловсролын болон мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллагууд нь боловсролын бүх түвшинд сайн дурын үйл ажиллагааг тусгах гол чиглэлүүдийг тодорхойлно;
- 3) Дээрх байгууллагууд нь сайн дурын үйл ажиллагааны талаар сургалт, арга зүйн материал Сайн дурын үйл ажиллагааны үндэсний зохицуулах агентлагтай хамтран боловсруулна.

- 4) Дээрх байгууллагууд нь төрийн болон хувийн их, дээд сургууль, сургууль, коллеж, мэргэжлийн болон техникийн сургалтын төвүүд зэрэг албан болон албан бус боловсролын бүхий л шатанд мөрдөгдөх сайн дурын үйл ажиллагааны сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага зааварчилгаа гаргах, мөрдүүлэх удирдамж боловсруулна.
- 5) Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь дээрх байгууллагуудтай хамтран боловсролын салбар дахь сайн дурын үйл ажиллагааны сургалт, арга зүйн материалд хяналт тавьж, шинэчлэх арга хэмжээ авна.

15 дугаар зүйл. Төрийн байгууллагууд болон орон нутгийн захиргааны байгууллагууд дахь сайн дурын үйл ажиллагааны хөтөлбөр

Төрийн албаны сайн дурын үйл ажиллагааны хөтөлбөр нь төрийн байгууллага, орон нутгийн удирдлагын нэгж дахь хувийн хэвшлийн сайн дурын үйл ажиллагааны үндэс суурь болно. Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь Төрийн албаны зөвлөлтэй хамтран төрийн албанд мөрдөгдөх сайн дурын үйл ажиллагаатай холбогдох заавар, журмыг батлан мөрдүүлж, төрийн албан дахь сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцсон байгууллага, албан хаагчдын мэдээллийн бүртгэж, төрийн салбар дахь сайн дурын үйл ажиллагааны сайн туршлагыг баримтжуулна.

16 дугаар зүйл. Сайн дурын үйл ажиллагааны урамшуулал

Төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын сайн дурын ажилтанд тэтгэмж, даатгал, сургалт, Филиппины гадаад дахь ажиллах хүчинд олгох давуу эрхтэй адил эрхийг Филиппины гадаад дахь сайн дурын ажилтанд олгох зэрэг болон бусад байдлаар урамшуулал олгож болохоор заасан байна.

Сайн дурын ажилтан нь энэхүү дүрэмд заасан, эсхүл сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагаас тогтоосон журмын дагуу бүртгэлд хамрагдсанаар сайн дурын ажилтны эрх, үүргийг хүлээнэ.

Гадаадын сайн дурын ажилтныг ажиллуулж байгаа, эсхүл гадаадад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулдаг сайн дурын үйл ажиллагааны байгууллага нь өөрийн ажилтан, хэрэгжүүлэх гэж байгаа сайн дурын үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл, хөтөлбөрт зөвшөөрөл авах, хяналт хийлгэх зорилгоор сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагад урьдчилан танилцуулна.

Дээрх зорилгоор сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь сайн дурын үйл ажиллагаанд хяналт тавих журмыг батлан мөрдүүлнэ.

17 дугаар зүйл. Гадаадын сайн дурын ажилтанд виз олгох

Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагаас зөвшөөрөл авсан гадаадын сайн дурын ажилтан болон түүний гэр бүл, үр хүүхдэд олон удаа нэвтрэх виз олгож, визийн болон холбогдох бусад хураамжаас чөлөөлж болно.

Гадаадын сайн дурын ажилтанд олон удаа нэвтрэх виз олгож, холбогдох хураамжаас чөлөөлсөн шийдвэр нь нэг жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр байх бөгөөд дараах тохиолдолд дахин виз хүснэ.

- а) Гадаадын сайн дурын ажилтан нь сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагад бүртгэл бүхий гадаадын сайн дурын байгууллагын гишүүн, эсхүл энэ журмын 13.2-т заасан бол;
- б) Гадаадын сайн дурын ажилтны ажиллаж байгаа орон нутгийн сайн дурын байгууллага нь сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагад бүртгүүлж, зөвшөөрөл авсан бол;
- в) Гадаадын сайн дурын үйл ажиллагааны байгууллага нь сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагаас тогтоосон журмаар гадаадын сайн дурын ажилтныг ажиллуулах бол.

Гадаадын сайн дурын ажилтанд дараах журмаар холбогдох ангиллын виз олгоно.

- а) Гадаадын сайн дурын үйл ажиллагааны байгууллага нь сайн дурын ажилтны хувийн мэдээлэл, бичиг баримтыг сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагад хүргүүлнэ;
- б) Сайн дурын ажилтан сайн дурын үйл ажиллагаанд тэнцэх эсэх болон орон нутгийн сайн дурын байгууллагаас тухайн ажилтныг хүлээн зөвшөөрсөн эсэхийг шалгана;
- в) Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллага нь сайн дурын ажилтанд холбогдох ангиллын виз олгохыг Гадаад хэргийн яаманд хүснэ.
- г) Гадаад хэргийн яамнаас холбогдох элчин сайдын яам, консулын газарт материалыг хүргүүлнэ. Элчин сайдын яам, консулын газраас сайн дурын ажилтанд виз олгоно.

Филиппин Улсад оршин сууж байгаа, сайн дурын үйл ажиллагаа эрхлэх хүсэлт гаргаж, холбогдох байгууллагаас зөвшөөрөл авсан гадаадын иргэнд дээрх ангиллын визийг Сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлсэн төрийн байгууллагаас Гадаад хэргийн яаманд хүсэлт илгээсэн тохиолдолд олгож болно.

7 дугаар бүлэг. Судалгаа, баримтжуулалт болон сайн туршлагын загвар боловсруулах, хүлээн зөвшөөрөх механизм

18 дугаар зүйл. Судалгаа шинжилгээний тогтвортой механизм үүсгэх

Энэ хуулийн зорилгыг хэрэгжүүлэхийн тулд хөгжлийн хөтөлбөр, төсөл, хүмүүнлэгийн үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх чухал хүчин зүйл болох Сайн дурын үйл ажиллагааны туршлага судлах, баримтжуулах, үргэлжилсэн судалгаа явуулах, загварчлах тогтвортой механизмыг бий болгоно.

2.5. МАКЕДОН³⁵

Тус улс нь нийгмийн сайн сайхны тусын тулд сайн дурын үйл ажиллагааг дэмжин ажилладаг ба энэ төрлийн үйл ажиллагааг зохицуулдаг бие даасан хуультай орнуудын нэг юм. Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хууль (*Law on volunteering*) нь 2007 оны 7 сарын 9-нд батлагдсан бөгөөд 8 бүлэг 26 зүйлтэй байна. Үүнд:

1. Нийтлэг үндэслэл
2. Сайн дурын үйл ажиллагааны нөхцөл ба арга хэлбэр
3. Сайн дурын ажилтан болон сайн дурын ажлыг зохион байгуулагчийн эрх, үүрэг
4. Сайн дурын ажлын гэрээ
5. Сайн дурын ажлын бүртгэл, тэмдэглэл ба сайн дурын ажлын тухай товхимол
6. Хяналт
7. Зөрчлийн тухай заалтууд
8. Нэмэлт заалтууд

Энэхүү хуулиар сайн дурын үйл ажиллагаа, сайн дурын үйл ажиллагааны нөхцөл, арга хэлбэр, сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлж буй ажилтан болон зохион байгуулагчийн эрх, үүрэг, сайн дурын ажлын гэрээ ба сайн дурын ажлын бүртгэл, тэмдэглэл зэргийг зохицуулж байна.

Хуульд “Сайн дурын үйл ажиллагаа” гэж бусад хүмүүс, хуулийн этгээд, байгууллагууд ба бусад институтуудын ашиг тусын төлөө хувь хүний ажил үйлчилгээ, мэдлэг, ур чадвар ба бусад үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийг үнэ төлбөргүй сайн

³⁵ LAW ON VOLUNTEERING Official Gazette of Republic of Macedonia no. 85 from 09.07.2007
www.mvcr.cz/soubor/makedonsky-zakon-pdf.

дураараа өгөх үйл ажиллагааг хэлнэ гэж тодорхойлжээ. Харин сайн дурын ажилтан гэдэг нь өөрийн ажил үйлчилгээ, мэдлэг, ур чадварыг бусад хүмүүс, хуулийн этгээд, байгууллагууд ба бусад институтуудын ашиг тусын төлөө ямарваа санхүүгийн, эсхүл хувийн ашиггүйгээр өгч буй хүнийг хэлэх бөгөөд энэ нь Македон улсын иргэн болон гадаад улсын иргэн ч байж болдог байна.

Македон Улсад сайн дурын үйл ажиллагааг Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуулиар зохицуулахаас гадна Үүргийн харилцааны тухай хууль, Хөдөлмөрийн харилцааны хуулиудыг баримтлахыг чухалчилдаг.

Сайн дурын үйл ажиллагааны тухай хуульд сайн дурын үйл ажиллагааг зохион байгуулах хуулийн этгээд нь төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэд, олон нийтийн байгууллага, гадаад улсын зөвшөөрөл бүхий иргэн байж болно гэж заажээ.

Мөн сайн дурын үйл ажиллагааг зохион байгуулагч болон сайн дурын ажилтны эрх үүргийг тодорхой зааж өгсөн байна. Тухайлбал сайн дурын ажилтан нь өөрийн хариуцсан ажлын аюулгүй, таатай нөхцөл байдлаар хангагдах эрхтэй байдаг бол сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь энэ нөхцөл байдлыг хангах үүрэг хүлээдэг байна.

Хуульд сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах гэрээг хэрхэн байгуулах, гэрээний нөхцөл агуулгыг хуульд нарийвчлан заасан ба гэрээнд талуудын эрх, үүрэг, үйл ажиллагааны төрөл, явагдах газар, байршил, ажилтны даатгал, эхлэх дуусах хугацаа, зардал мөнгө зэргийг тодорхой тусгасан байна.

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч болон ажилтанд хүлээлгэх хариуцлагын хувьд сайн дурын ажлын зохион байгуулагч, хариуцагч этгээдийн зөрчилд 500-1000 евро, түүнтэй дүйцэх хэмжээний динарын торгууль ногдуулдаг. Харин сайн дурын ажилтны зөрчилд 50-200 евро, түүнтэй дүйцэх хэмжээний динарын торгууль ногдуулахаар тус тус хуульчилсан байна.

(Дэлгэрэнгүйг доорх хуулиас үзнэ үү)

САЙН ДУРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬ

Македон улсын албан ёсны сэтгүүл № 85, 2007 оны 07 дугаар сарын 09

1-р бүлэг. Нийтлэг үндэслэл

Нэгдүгээр зүйл

Энэхүү хуулиар сайн дурын үйл ажиллагаа, сайн дурын үйл ажиллагааны нөхцөл, арга хэлбэр, сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлж буй ажилтан болон зохион байгуулагчийн эрх, үүрэг, сайн дурын ажлын гэрээ ба сайн дурын ажлын тэмдэглэл зэргийг зохицуулна.

Хоёрдугаар зүйл

Сайн дурын үйл ажиллагаа гэдэг нь Македоны Бүгд Найрамдах Улсын эрх ашигт нийцсэн, хүн ардыг нийгмийн амьдрал ба хүмүүнлэг эрх тэгш ардчилсан нийгмийг хөгжүүлэхэд идэвхтэй оролцуулж, амьдралын чанарыг сайжруулахад хувь нэмэр болдог үйл ажиллагаа мөн.

Гуравдугаар зүйл

Сайн дурын үйл ажиллагаа гэж бусад хүмүүс, хуулийн этгээд, байгууллагууд ба бусад институтуудын ашиг тусын төлөө хувь хүний ажил үйлчилгээ, мэдлэг, ур чадвар ба бусад үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийг үнэ төлбөргүй сайн дураараа өгөх үйл ажиллагааг хэлнэ.

Тогтмол бус, эсхүл санамсаргүй тохиолдлын шинжтэй сайн дурын ажил үйлчилгээг үнэ төлбөргүй бөгөөд сайн дураараа гүйцэтгэх боломжийг энэ хуулиар хязгаарлахгүй.

Энэ хуулийн сайн дурын үйл ажиллагаа гэдэг нэр томъёо нь Хөдөлмөрийн харилцааны хуулийн (*Law on Labor Relations*) дагуу сайн дураараа туршлага хуримтлуулах утгыг илэрхийлэхгүй.

Дөрөвдүгээр зүйл

Сайн дурын ажилтан гэж өөрийн ажил үйлчилгээ, мэдлэг, ур чадварыг бусад хүмүүс, хуулийн этгээд, байгууллагууд ба бусад институтуудын ашиг тусын төлөө ямарваа санхүүгийн, эсхүл хувийн ашиггүйгээр өгч буй хүнийг хэлнэ.

2-р бүлэг. Сайн дурын үйл ажиллагааны нөхцөл ба арга хэлбэр

Тавдугаар зүйл

Сайн дурын ажилтан нь дотоодын, эсхүл гадаадын хувь хүн байж болно.

Сайн дурын ажилтан нь эцэг/эх, эсхүл асран хамгаалагчийн бичгээр үйлдсэн зөвшөөрөл бүхий насанд хүрээгүй хүн байж болно. Насанд хүрээгүй хүмүүсийг сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцуулахдаа Хөдөлмөрийн харилцааны хуулийн 15-18 насны хүмүүсийг хамгаалах тухай заалтуудыг зохистойгоор хэрэглэнэ.

Зургадугаар зүйл

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь:

- иргэд болон сангийн нийгэмлэг;
- шашны нэгдэл, эсхүл бүлэг;
- олон нийтийн байгууллага; ба
- төрийн байгууллага зэрэг байж болно.

Энэхүү зүйлийн эхний догол мөрд заасан сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч гэх нь сайн дурын ажилтнуудын оролцооны эрэлт хэрэгцээ, үйлчилгээний төрөл ба тэдгээрийг ханган биелүүлэх арга хэлбэр, үйл явцыг сайн дурын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт үндэслэн тодорхойлно.

Долдугаар зүйл

Бүгд Найрамдах Македон Улсын иргэн нь бусад улс оронд тухайн улсынхаа хууль болон олон улсын батлагдсан хэлэлцээрийн дагуу сайн дурын ажил хийж болно.

Наймдугаар зүйл

Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яамны зөвшөөрөл, Бүгд Найрамдах Македон Улсад оршин суух хууль ёсны зөвшөөрөл бүхий гадаадын иргэн нь Бүгд Найрамдах Македон Улсад сайн дурын ажил хийж болно.

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь энэ зүйлийн эхний догол мөрд заасан зөвшөөрлийг олгосон өдрөөс 60 өдрийн дотор гадаадын иргэнийг сайн дурын ажил хийлгэхээр шийдвэрлэсэн тухайгаа Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яаманд мэдэгдэх үүрэг хүлээнэ. Энэхүү зүйлийн эхний догол мөр дэх зөвшөөрлийг олгох арга хэлбэр, үйл явц ба тэмдэглэлийг Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яам тодорхойлно.

Есдүгээр зүйл

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь сайн дурын ажилтныг гарал үүсэл, арьсны өнгө, хүйс, нас, эрүүл мэндийн байдал, шашин, улс төр, эсхүл бусад итгэл үнэмшил, үндэстний болон нийгмийн уг гарал, гэр бүлийн байдал, хөрөнгө чинээний байдал, эсхүл хувь хүний бусад нөхцөл байдлуудад үндэслэн шударга бус нөхцөлд томилж болохгүй.

3-р бүлэг. Сайн дурын ажилтан ба сайн дурын ажил зохион байгуулагчийн эрх ба үүрэг

Аравдугаар зүйл

Сайн дурын ажилтан нь дараах эрхтэй:

- сайн дурын ажил хийж эхлэхээсээ өмнө өөрийн эрх, үүргийн тухай тодорхойлолтыг бичгийн хэлбэрээр авч, сайн дураар хийх ажлынхаа нөхцөл, эрсдэл зэрэгтэй танилцах;
- ажил үйлчилгээг зохион байгуулагчийн ерөнхий хууль, дүрэм журамтай, тухайлан өөрийн хийх гэж буй сайн дурын ажилтай холбогдох хэсгүүдтэй танилцах;
- ажлын байрны аюулгүй байдал хамгаалалтын талаар хуулийн заалтуудын дагуу ажил хийж байх үедээ хамгаалах хэрэгсэл хэрэглэх;
- хэрвээ ажил үйлчилгээний шаардлагатай нөхцөл болж гэрээнд заагдсан бол сургалтад хамрагдах;
- сайн дурын ажил хийх үедээ хэрвээ харгалзан үзэх учир шалтгаантай бол чөлөө авах;
- өдөр тутмын амралт завсарлага авах;
- ажил үйлчилгээ үзүүлэх арга хэлбэрийн тухай шийдвэр гаргах үед зөвлөлдөх ба мэдээлэл авах;
- урьдчилан тохиролцсон сайн дурын ажилтай холбоотойгоор гарсан зардлыг (хоол хүнсний мөнгө, сайн дурын ажил хийх газар руу ирж очих тээврийн зардал, албан томилолтоор явсан аяллын зардал ба сургалтын зардал) нөхөж авах;
- хувийн мэдээллийг нууцлуулах ба хамгаалуулах.

Энэ зүйлийн эхний догол мөрийн 8 дугаар мөрд заасан зардлууд сайн дурын ажилтанд сайн дурын ажил хийж байх үед нь гарч болох ба, тэдгээрийг сайн дурын ажлыг зохион байгуулагчийн ажилтан албан хаагчидтай адил хэмжээгээр төлнө.

Гадаад улсын сайн дурын ажилтан энэ зүйлийн 1 дүгээр догол мөрд заасан эрхүүдээс гадна байр, эрүүл мэндийн даатгал, буцах зардал зэргээ төлүүлэх эрхтэй.

Арван нэгдүгээр зүйл

Сайн дурын ажилтны хүлээх үүрэг нь:

- өвдсөн, эсхүл ажил үйлчилгээгээ тасалдуулах өөр бусад учир шалтгааныхаа тухай сайн дурын ажлыг зохион байгуулагчид мэдэгдэх;
- сайн дурын ажлыг хууль, сайн дурын ажлын гэрээ, түүнд урьдчилан танилцуулсан зохион байгуулагчийн ерөнхий дүрэм журмын дагуу хийх;
- ажил үйлчилгээг биечлэн, шууд гүйцэтгэх;
- чанартай сайн ажил үйлчилгээ үзүүлэх үүднээс сургалтад хамрагдах;
- сайн дурын ажлыг зохион байгуулагчийн түүнд урьдчилан танилцуулсан нууц мэдээлэл гэх зэрэг мэдээллийн нууцыг хадгалах;
- сайн дурын ажил зохион байгуулагч, сайн дурын ажилтныг өөрийг нь, эсхүл ямарваа гуравдагч этгээдийг гэмтээн хохироож болзошгүй үр дагаврын тухай сайн дурын ажлыг зохион байгуулагчид мэдээлэх.

Хэрвээ сайн дурын ажилтан энэ зүйлийн 1 дүгээр догол мөрийн 6 дугаар мөрд заасан гэмтэл учруулах үр дагаврын тухай зохион байгуулагчид урьдчилан мэдэгдэж байсан бол тэрээр учирсан гэмтэл хохирлыг хариуцахгүй.

Арванхоёрдугаар зүйл

Сайн дурын ажилтан сайн дурын ажил хийж байх үедээ санаатайгаар, эсхүл сайн дурын ажлыг зохион байгуулагчид мэдэгдээгүйн улмаас хохирол учруулсан тохиолдолд Үүргийн харилцааны тухай хуулийн (*Law on Obligatory Relations*) дагуу сайн дурын ажлыг зохион байгуулагчид учруулсан хохирлоо барагдуулах үүрэгтэй.

Сайн дурын ажлын үеэр, эсхүл түүнтэй хамааралтайгаар сайн дурын ажилтанд ямарваа нэгэн хохирол учирвал түүнийг сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь Үүргийн харилцааны тухай хуулийн дагуу төлж барагдуулна.

Сайн дурын ажлынхаа үеэр, эсхүл түүнтэй холбоотойгоор сайн дурын ажилтан гуравдагч этгээдэд хохирол учруулсан тохиолдолд Үүргийн харилцааны тухай хуулийн дагуу түүнийг төлж барагдуулна.

Арвангуравдугаар зүйл

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь дараах үүрэгтэй:

- Сайн дурын ажлын тухай хууль болон гэрээний дагуу сайн дурын ажлыг хийх нөхцөлөөр хангах;
- сайн дурын ажилтанд зориулсан энэ хуулиар журамласан мэдээллүүд бүхий сайн дурын ажлын тухай гарын авлагаар хангах;
- сайн дурын ажлыг хийх эд материал болон багаж хэрэгслээр хангах;
- урьдчилан тохиролцсон зардлуудыг цаг тухайд нь олгох;
- мэдээллийн нууц ба хувийн нууцыг хамгаалах;
- энэ хуулиар заасан, эсхүл харилцан тохиролцсон бусад нөхцөлүүдээр хангах;
- сайн дурын ажлын үеэр мэргэжлийн өвчний болон ажлын байран дахь гэмтэл бэртлийн даатгалыг тэтгэврийн болон хөдөлмөрийн чадвараа алдах даатгалын заалтууд, хэрвээ ийнхүү тохиролцсон бол эрүүл мэндийн даатгалын заалтуудын дагуу даатгалд хамруулна.

Хувь хүний орлогын татварын тухай хуулийн (*Law on Personal Income Tax*) дагуу Сайн дурын ажлын гэрээнд тодорхойлсон ажлын зардлуудад үндэслэж, хувь хүний орлогын албан татвар ногдуулахгүй.

4-р бүлэг. Сайн дурын ажлын гэрээ

Арван дөрөвдүгээр зүйл

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь сард 40 цагаас дээш хугацаагаар ажиллах дотоодын (Македон Улсын иргэн) сайн дурын ажилтантай сайн дурын ажлын гэрээг бичгээр байгуулах үүрэгтэй.

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь сард 40 цагаас доош хугацаагаар ажиллах дотоодын (Македон Улсын иргэн) сайн дурын ажилтантай сайн дурын ажлын гэрээ байгуулж болно.

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь бүх төрлийн сайн дурын ажил хийх гадаадын сайн дурын ажилтантай сайн дурын ажлын гэрээг бичгээр байгуулах үүрэгтэй.

Сайн дурын ажлын гэрээнд дараах зүйлсийг тусгана:

1. Гэрээ байгуулагч талууд:
  - сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч (нэр ба албан тушаал)
  - сайн дурын ажилтан (нэр, овог, байнгын хаяг, оршин суух хаяг)
2. Гэрээний зүйл;
3. Сайн дурын ажлын газар ба хугацаа, 1-ээс дээш албаны тухай, түүний ажил үйлчилгээ үзүүлэх газрууд;
4. Сайн дураар үзүүлэх ажил үйлчилгээ;
5. Талуудын эрх, үүрэг;
6. Сайн дурын ажил хийж байх үеийн, сайн дурын ажил үйлчилгээ үзүүлэх газарт ирэх, буцах, бусад сайн дурын ажил хийх үед төлөвлөгдсөн үйл ажиллагааны үеийн даатгалын төрөл зүйл;
7. Сайн дурын ажлын тухайд урьдчилан тохиролцсон зардал ба тэдгээрийг нөхөн олгох арга хэлбэр;
8. Сайн дурын ажлын гэрээг дуусгавар болгох ба цуцлах арга хэлбэр;
9. Гэрээг байгуулсан огноо.

Арван тавдугаар зүйл

Сайн дурын ажлын холбогдолтойгоор үүсч болох энэ хуулиар зохицуулагдаагүй асуудлуудад Үүргийн харилцааны хуулийн заалтуудыг хэрэглэнэ.

Арван зургадугаар зүйл

Сайн дурын ажлын гэрээг дараах нөхцөлүүдэд дуусгавар болгоно:

- гэрээнд заасан хугацаа дуусгавар болсон, эсхүл гэрээгээр тохиролцсон нөхцөл хангагдсан;

- харилцан зөвшилцөж тохирсны үндсэн дээр цуцлан дуусгавар болгох;
- сайн дурын ажлын зохион байгуулагч нь ажил эрхлэхээ больсон ба хууль ёсны залгамжлагчгүй болсон;
- сайн дурын ажилтан гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд;
- Бүгд Найрамдах Македон Улсад оршин суух зөвшөөрлийн хугацаа дуусгавар болсноор.

Гэрээ цуцлах нь сайн дурын ажил зохион байгуулагчийн, эсхүл гуравдагч этгээдийн ажил хэрэгт ноцтой хохирол бүхий үр дагавартай биш л бол сайн дурын ажилтан гэрээний хугацаа дуусахаас өмнө гэрээгээ цуцлах тохиолдолд ямар нэгэн тайлбар хийх үүрэг хүлээлгүйгээр бичгээр хүсэлт гарган гэрээгээ цуцалж болно.

Сайн дурын ажил зохион байгуулагч нь дараах нөхцөлүүдэд сайн дурын ажлын гэрээг цуцалж болно:

- сайн дурын ажлыг зогсоох шаардлага гарсан бол;
- сайн дурын ажлынхаа нөхцөлийг ханган биелүүлж чадахгүй болсон бол;
- сайн дурын ажилтан нь гэрээний үүргээ биелүүлж чадахгүй байна гэж үзвэл;
- зарим зүйл сайн дурын ажилд тавигдах ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн тохиолдолд.

Гэрээ байгуулсан талууд гэрээг цуцлах тухайгаа таван өдрийн өмнө нөгөө талдаа бичгээр мэдэгдэнэ.

Арван долдугаар зүйл

Сайн дурын ажил зохион байгуулагч нь сайн дурын ажлын гэрээг ажил олгох гэрээ байгуулахаас зайлсхийх зорилгоор байгуулах ёсгүй.

Арван наймдугаар зүйл

Сайн дурын ажлын гэрээ байгуулсан нь Ажил эрхлэлт ба даатгалын хуулийн заалтуудын дагуу ажилгүй болсны тэтгэмж авах эрхээ алдах үндэслэл болохгүй.

5-р бүлэг. Сайн дурын ажлын бүртгэл, тэмдэглэл ба сайн дурын ажлын тухай товхимол

Арван есдүгээр зүйл

Сайн дурын ажлыг зохион байгуулагч нь бүх сайн дурын ажилтнуудынхаа сайн дурын үйл ажиллагааны тухай бүртгэл, тэмдэглэл хөтлөх үүрэгтэй.

Энэ зүйлийн 1 дүгээр догол мөр дэх бүртгэл, тэмдэглэл хөтлөх арга хэлбэрийг Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яамнаас тодорхойлно.

Хорьдугаар зүйл

Сайн дурын ажилтны дэвтэр бол улсын баримт бичиг мөн.

Сайн дурын ажилтны дэвтэрт сайн дурын ажлын төрөл зүйл ба хугацаа, сайн дурын ажил хийж байх үедээ сайн дурын ажилтны хамрагдсан сургалтын төрөл зүйл зэргийн тухай мэдээллийг агуулсан байна.

Сайн дурын ажилтны дэвтрийн агуулга болон хэлбэр, түүнийг олгох ба мэдээллийн бүртгэл, тэмдэглэл хөтлөх зааврыг Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яам тодорхойлно.

6-р бүлэг. Хяналт

Хорин нэгдүгээр зүйл

Энэ хуулийн хэрэгжилтэд Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яам хяналт тавина.

Хяналт удирдлагыг Төрийн хөдөлмөрийн хяналтын алба хөдөлмөрийн хяналтын байцаагч нараар дамжуулан гүйцэтгэнэ.

7-р бүлэг. Зөрчлийн тухай заалтууд

Хорин хоёрдугаар зүйл

Дараах зөрчилд 500-1000 евро, түүнтэй дүйцэх хэмжээний динарын торгуулийг сайн дурын ажлын зохион байгуулагч, хариуцагч этгээдэд ногдуулна:

- Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын яаманд гадаадын иргэнийг сайн дураар ажиллуулж эхэлсэн тухайгаа мэдэгдээгүй;
- Энэ хуулийн 9-р зүйл ийг зөрчсөн үйлдэлд;
- Сайн дурын ажилтанд нөхөн олгох хохирлыг олгоогүй;
- Энэ хуулийн 13-р зүйлийг зөрчсөн үйлдэлд;
- сайн дурын ажлын гэрээг бичгийн хэлбэрээр байгуулаагүй;
- сайн дурын ажлын тухай бүртгэл, тэмдэглэл хөтлөөгүй.

Хорин гуравдугаар зүйл

Сайн дурын ажлын зохион байгуулагч, хариуцагч этгээдийн сайн дурын ажлын гэрээг ажил олгох гэрээ байгуулахаас зайлсхийх зорилгоор байгуулсан зөрчилд 1500-2000 евро, түүнтэй дүйцэх хэмжээний динарын торгууль ногдуулна.

Хорин дөрөвдүгээр зүйл

Сайн дурын ажилтны дараах зөрчилд 50-200 евро, түүнтэй дүйцэх хэмжээний динарын торгууль ногдуулна:

- энэ хуулийн 11-р зүйлийн 1-р догол мөрийн заалтыг зөрчсөн;
- хохирлыг нөхөн төлөөгүй.

8-р бүлэг. Нэмэлт заалтууд

Хорин тавдугаар зүйл

Энэ хуулиар зохицуулагдах дагалдах зохицуулалтуудыг энэ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс гурван сарын дотор батална.

Хорин зургадугаар зүйл

Энэ хууль "Бүгд Найрамдах Македон Улсын Албан ёсны сэтгүүл" дээр хэвлэгдэн гарсан найман өдрөөс хүчин төгөлдөр болно.

2.6. ЧЕХ

Бүгд Найрамдах Чех Улс нь сайн дурын үйл ажиллагааг бие даасан хуулиар зохицуулж буй орны нэг юм. Сайн дурын үйлчилгээний тухай хууль³⁶ (Volunteer Services Act)-ийг 2002 онд баталжээ.

Сайн дурын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэгч байгууллага (*delegating organization*) эрхлэх ба тус байгууллагыг Дотоод хэргийн яам магадлан итгэмжилнэ. Магадлан итгэмжлэлийн хороо нь Гадаад хэргийн яам, Боловсрол, залуучууд, биеийн тамирын яам, Дотоод хэргийн яам, Хөдөлмөр, нийгмийн асуудал эрхэлсэн яам, Байгаль, орчны яам, Соёлын яам, Эрүүл мэндийн яам, Сангийн яам болон төрийн бус, ашгийн бус байгууллагын асуудлаарх Засгийн газрын зөвлөлийн төлөөллөөс бүрдэнэ. Дотоод хэргийн яам Магадлан итгэмжлэлийн хорооноос ирүүлсэн саналыг үндэслэн магадлан итгэмжлэл олгоно. Магадлан итгэмжлэлийн хороо нь Засгийн газарт зөвлөх үүрэг гүйцэтгэнэ.

Дотоод хэргийн яам нь иргэний нийгэм, олон нийтэд тустай байгууллага, сүм хийд, шашны байгууллага, нийгэмлэг зэрэг хуулийн этгээдэд тухайн байгууллагын хүний нөөцийн бүрэлдэхүүн, хэрэгжүүлэх тодорхой төсөл, санхүүгийн чадавхи зэргийг харгалзан, тухайн сайн дурын үйл ажиллагааны төсөл хөтөлбөрийг зохион байгуулж, хэрэгжүүлэх чадвар, чадавх зэргийг харгалзан магадлан итгэмжлэлийг гурван жилийн хугацаагаар олгодог байна.

Магадлан итгэмжлэгдсэн хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын жагсаалт олон нийтэд нээлттэй байх ба цахим хэлбэртэй байна. Тус жагсаалт нь сайн дурын үйл

³⁶ Volunteer Services Act, Czech Republic. 2002 <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/5788>

ажиллагааны төрөл, хэлбэр, хэрэгжүүлэгч байгууллагын талаарх мэдээллийг тусгасан байна.

Сайн дурын ажилтан дараах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгааг сайн дурын үйл ажиллагаа гэнэ. Үүнд:

- а) ажилгүйчүүд, нийгмийн эмзэг бүлэг, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс, ахмад настан, үндэстний цөөнх, цагаачид, хорих ял эдэлж байсан хүмүүс, мансууруулах бодисонд донтогч, гэр бүлийн хүчирхийллийн хохирогчид дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх, болон хүүхэд, залуучууд, тэдний гэр бүлд чөлөөт цагаараа дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх;
- б) хүрээлэн буй орчин, хүмүүнлэгийн болон байгалийн гамшгийн үед, соёлын өвийг хамгаалах, хандивын үйл ажиллагаанд бэлтгэх;
- с) олон улсын байгууллагууд, түүний дотор олон улсын төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаа, төсөл, хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжиж буй хөгжлийн хөтөлбөр, арга хэмжээнд дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх зэрэг хамарна.

Сайн дурын үйл ажиллагааны төрлөөс хамааран хугацааны хувьд богино, 3 сараас дээш хугацаагаар үргэлжлэх бол урт хугацаатай байж болно. Сайн дурын ажилтан нь хувь хүн байж болох ба Бүгд Найрамдах Чех Улсын нутаг дэвсгэр дээр сайн дурын үйл ажиллагаа явуулж байгаа бол 15-аас дээш насны, хилийн чанадад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулж байгаа бол 18 нас хүрсэн байх бөгөөд өөрийн ур чадвар, мэдлэг чадварыг харгалзан сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах шийдвэрийг сайн дурын үндсэн дээр гаргасан байна.

Сайн дурын ажилтан нь хэрэгжүүлэгч байгууллагатай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр үйл ажиллагаа эрхэлнэ. Хилийн чандад богино болон урт хугацааны үйл ажиллагаа эрхлэх гэрээг бичгээр үйлдэнэ.

Богино хугацааны сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахад (хилийн чандад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулаагүй тохиолдолд) сайн дурын ажилтан, эрх бүхий хэрэгжүүлэгч байгууллагын хооронд сайн дурын үйл ажиллагааны агуулга, хугацаа, байршил зэргийг тохиролцоно. Үйлчилгээний шинж чанараас хамааруулан, сайн дурын ажилтныг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр хангах бөгөөд сайн дурын ажилтан нь сүүлийн 3 сарын хугацаанд цагдаагийн байгууллагаас олгосон тодорхойлолт, эрүүл мэндийн магадалгаа зэргийг бүрдүүлнэ.

Урт болон богино хугацаанд сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах талаар сайн дурын ажилтан, хэрэгжүүлэгч байгууллага хооронд байгуулах гэрээнд тодорхой нөхцөлүүдийг нарийвчлан тусгана.

Хэрэгжүүлэгч байгууллага нь сайн дурын ажилтнаар үйл ажиллагаа гүйцэтгүүлэхээс өмнө сайн дурын ажилтан өөрөө, эсхүл гуравдагч этгээдэд учруулсан материаллаг хохирол, эрүүл мэндийн хор уршиг учирсан нөхцөлд үзүүлэх даатгалын гэрээ байгуулах үүрэгтэй. Сайн дурын ажилтан нь зөвхөн санаатайгаар хохирол учруулсан тохиолдолд хариуцлага хүлээнэ.

Сайн дурын ажилтныг хилийн чанадад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахын өмнө, хэрэгжүүлэгч байгууллага нь эрүүл мэндийн даатгал хамруулна. Ингэхдээ сайн дурын үйл ажиллагааны шинж чанар, хилийн чанад дахь нөхцөл байдал, улс орон, нутаг дэвсгэрийн нөхцөл байдал зэргийг харгалзан үзнэ.

Хэрэв сайн дурын үйл ажиллагаа байнгын оршин суугаа газраас гадна явагдах бол, хэрэгжүүлэгч байгууллага сайн дурын ажилтны эрүүл мэндэд эрсдэл учруулахгүй нөхцөл бүхий орон сууц, нийгмийн (үйлчилгээнээс гадна) баталгааг хангана.

Хэрэгжүүлэгч байгууллага нь сайн дурын ажилтан 18 нас хүрээгүй тохиолдолд түүний хууль ёсны төлөөлөгчийн нотариатаар баталгаажуулсан зөвшөөрөл, эсхүл хууль ёсны төлөөлөгчийн гаргасан зөвшөөрлийг баримтжуулсан төлөөлөгчийн байгууллагын протоколыг үндэслэн гэрээ байгуулна. Ийм зөвшөөрөл аваагүй гэрээ хүчин төгөлдөр бус байна. 18 нас хүрээгүй сайн дурын ажилтны бие махбодь, сэтгэл зүйн онцлогт тохироогүй ажил, үйлчилгээ хийлгүүлснээр осол, эрүүл мэнд, амь насанд эрсдэл учирч болзошгүй тул насанд хүрээгүй ажилтанг хилийн чандад сайн дурын үйл ажиллагаанд явуулахыг хориглоно.

Дотоод хэргийн яам нь хэрэгжүүлэгч байгууллагын санхүүжилтийг олгоно.

(Дэлгэрэнгүйг доорх хуулиас үзнэ үү)

**Сайн дурын үйлчилгээний тухай хууль
(Зарим зохицуулалтыг өөрчлөх тухай)
2002 оны 4 дүгээр сарын 24-ний өдөр №198**

Бүгд Найрамдах Чех Улсын Парламент дараах хуулийг батлав.

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
Сайн дурын үйл ажиллагаа**

1 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёо

- (1) Энэхүү хуулиар урамшуулал, хөлсгүй сайн дурын ажил үйл ажиллагаа явуулж, зохион байгуулахад төрөөс дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх нөхцөлүүдийг тогтооно.
- (2) Энэхүү хуульд нь дараах асуудал хамаарахгүй. Үүнд:
- а) энэхүү хуульд заасан сайн дурын үйл ажиллагааны тодорхойлолтод хамаарч буй хэдий ч тусгай хуулиар зохицуулагддаг үйл ажиллагаа;
  - б) сайн дурын ажилтнууд гүйцэтгэдэг хэдий ч энэхүү хуульд заасан сайн дурын үйл ажиллагааны тодорхойлолтод хамаарахгүй үйл ажиллагаа.

2 дугаар зүйл. Тодорхойлолт

- (1) Сайн дурын ажилтан дараах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгааг сайн дурын үйл ажиллагаа гэнэ. Үүнд:
- а) ажилгүйчүүд, нийгмийн эмзэг бүлэг, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс, ахмад настан, үндэстний цөөнх, цагаачид, хоригдох ял эдэлж байсан хүмүүс, мансууруулах бодисонд донтогч, гэр бүлийн хүчирхийллийн хохирогчид дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх, болон хүүхэд, залуучууд, тэдний гэр бүлд чөлөөт цагаараа дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх;
  - б) хүрээлэн буй орчин, хүмүүнлэгийн болон байгалийн гамшгийн үед, соёлын өвийг хамгаалах, хандивын үйл ажиллагаанд бэлтгэх явцад а) эсхүл;
  - с) олон улсын байгууллагууд, түүний дотор олон улсын төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаа, төсөл, хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжиж буй хөгжлийн хөтөлбөр, арга хэмжээнд дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх үед;
- (2) энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан сайн дурын арга хэмжээнд аж ахуйн буюу орлого бий болгох үйл ажиллагаа, эсхүл ажил олгогчтой байгуулсан, үйлчилгээ үзүүлэх болон гишүүнчлэлийн гэрээгээр гүйцэтгэх үйл ажиллагааг буюу хувийн ашиг сонирхлын хангахад чиглэсэн үйл ажиллагаа хамаарахгүй.
- (3) үйл ажиллагааныхаа шинж чанараас хамааран, сайн дурын үйлчилгээ нь богино эсхүл, хэрэв 3 сараас дээш хугацаагаар үргэлжлэхээр бол урт хугацаатай байж болно.

3 дугаар зүйл.

- (1) Сайн дурын ажилтан нь хувь хүн байж болно.
- а) Бүгд Найрамдах Чех Улсын нутаг дэвсгэр дээр сайн дурын үйл ажиллагаа явуулж байгаа бол 15-аас дээш насны;
  - б) хилийн чанадад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулж байгаа бол 18 нас хүрсэн байх бөгөөд; өөрийн ур чадвар, мэдлэг чадварыг харгалзан сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахыг явуулах шийдвэрийг сайн дурын үндсэн дээр гаргасан байна.
- (2) Сайн дурын ажилтан нь хэрэгжүүлэгч байгууллагатай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр сайн дурын үйл ажиллагаа эрхэлнэ. Богино буюу урт хугацааны, хилийн чанад дахь үйл ажиллагаа эрхлэх гэрээг бичгээр үйлдэнэ.

(3) Хэрэв тухайн хувь хүн нь хөдөлмөрийн гэрээ, ажил гүйцэтгэх гэрээ, эсхүл гишүүнчлэлийн гэрээнд хамаарч байгаа, эсхүл тухайн хүн суралцдаг бол, түүний сайн дурын үйл ажиллагаа нь тухайн гэрээнд хамаарахгүй.

(4) Цэргийн алба буюу цэргийн нөөцийн албан хаагч сайн дурын үйл ажиллагаа эрхлэх нь хориотой.

4 дүгээр зүйл.

(1) Энэхүү хуулийн дагуу төлөөлөх (хэрэгжүүлэх) эрх бүхий байгууллага нь Бүгд Найрамдах Чех Улсын нутаг дэвсгэрт байрладаг хуулийн этгээд бөгөөд сайн дурын ажилтныг сонгон шалгаруулах, бүртгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд бэлтгэх, магадлан итгэмжлэгдсэн нөхцөлдөө нийцүүлэн сайн дурын ажилтантай гэрээ байгуулна. (6-р зүйл)

(2) Энэхүү хуулийн дагуу үйлчилгээ хүлээн авагч гэдэг нь үйлчилгээ шаардлагатай байгаа, эрх бүхий хэрэгжүүлэгч байгууллагатай гэрээ байгуулах, тухайн гэрээний дагуу үүргээ хэрэгжүүлэх чадвар бүхий этгээдийг хэлнэ. Байгууллагатай гэрээ байгуулж, тохиролцооны дагуу үүргээ биелүүлэх чадвартай байна.

(3) Эрх бүхий хэрэгжүүлэгч байгууллага нь үйлчилгээ хүлээн авагч байгууллагуудтай гэрээ байгуулахаас гадна өөрийн ашиг сонирхлын хүрээнд сайн дурын ажилтантай гэрээ байгуулж болно. Энэ нь хүлээн авагч байгууллагатай болон сайн дурын ажилтантай байгуулсан гэрээнээс хамааран, тухайн сайн дурын үйл ажиллагаатай адил шинж чанартай, сайн дурын ажилтан нь тухайн хэрэгжүүлэгч байгууллагын гишүүн бус, буюу эрх зүйн хувьд ямарваа нэгэн хамааралгүй байх ёстой. Энэ нөхцөлд сайн дурын ажилтан болон байгууллага хоорондын харилцаа нь тухайн сайн дурын үйл ажиллагааны ашиг тусын хүрээнд сайн дурын ажилтны болон хүлээн авагч байгууллагын эрх, үүргийн талаархи заалтуудын хүрээнд зохицуулагдана.

5 дугаар зүйл. Гэрээ

(1) Богино хугацааны сайн дурын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхдээ (хилийн чандад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулаагүй тохиолдолд) сайн дурын ажилтан, эрх бүхий хэрэгжүүлэгч байгууллагын хооронд сайн дурын үйл ажиллагааны сэдэв, хугацаа, байршил зэргийг тохиролцох ёстой. Үйлчилгээний шинж чанараас хамааруулан, сайн дурын ажилтныг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр хангах бөгөөд сайн дурын ажилтан нь сүүлийн 3 сарын хугацаанд цагдаагийн байгууллагаас олгосон тодорхойлолт, эрүүл мэндийн магадлагаа зэргийг бүрдүүлнэ. (2-р хэсэг б, 3-р зүйл)

(2) Урт ба богино хугацаанд сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах талаар сайн дурын ажилтан, хэрэгжүүлэгч байгууллага хооронд байгуулах гэрээнд дараах зүйлийг тусгасан байна. Үүнд:

а) нэр, овог, төрсний гэрчилгээний дугаар, төрсөн он, сар, өдөр (хэрэв төрсний гэрчилгээний дугаар олгоогүй бол), сайн дурын ажилтны байнгын оршин суугаа газар, хэрэгжүүлэгч байгууллагын нэр, хаяг;

б) дараах асуудлаар тохиролцсон байна. Үүнд:

- хэрэгжүүлэгч байгууллагаас явуулдаг бэлтгэл сургалтад хамрагдсан байх; бэлтгэл сургалт нь (сайн дурын үйл ажиллагааны шинж чанараас хамааран) сайн дурын ажилтны амь нас, эрүүл мэндэд аюул занал учруулж болзошгүй эрсдэлүүдийн талаар мэдээллийг агуулсан байна;
- цагдаагийн байгууллагаас 3 сараас дээшгүй хугацааны өмнө олгосон тодорхойлолт, тухайн гэрээ байгуулах үед сайн дурын ажилтанд (сайн дурын үйл ажиллагааны шинж чанараас хамааруулан) эрүүгийн хэрэгт холбогдолгүй болохыг бичгээр нотолсон байх;
- эрүүл мэндийн тодорхойлолтыг 3 сараас доошгүй хугацааны өмнөх байдлаар (сайн дурын үйл ажиллагааны шинж чанараас хамааруулан) олгох бөгөөд уг тодорхойлолт хэрэв сайн дурын ажилтанд үзлэг хийсний үндсэн

- дээр тухайн хүн тухайн сайн дурын ажил гүйцэтгэх боломжгүй болохыг тодорхойлсон байх;
  - сайн дурын ажилтанд халдварт өвчний талаар мэдэгдсэн (сайн дурын үйл ажиллагааны шинж чанараас хамааруулан) байх;
  - сайн дурын үйл ажиллагаанд оролцох нөхцөл.
- в) тусгайлсан хөтөлбөр, төслийн хүрээнд явуулах сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах байршил, сэдэв, үргэлжлэх хугацаа;
  - г) сайн дурын ажилтанд орон байраар хангах, болон үзүүлэх бусад дэмжлэг туслалцааны хэлбэр;
  - д) сайн дурын ажилтныг сайн дурын үйл ажиллагааг хугацаанаас нь өмнө дуусгавар болгох нөхцөлд хэрэгжүүлэгч байгууллагаа оруулсан хөрөнгө оруулалтын өөрт ногдох хэсгийн буцаан төлөх үүрэг;
  - е) сайн дурын үйл ажиллагааны шинж чанараас хамааруулан, сайн дурын ажилтны сайн дурын үйлчилгээний тусгай хөтөлбөр, төсөлд оролцох бэлтгэлийг хангахад шаардлагатай зардлыг нөхөн төлөх, хилийн чанад руу явах, буцаж ирэхтэй холбоотой тээврийн зардлын нөхөн төлөх, өдөр тутмын зардал, ажлын хэрэгсэл болон хувийн хамгааллын хэрэгслийн нөхөн төлбөрийн талаарх тохиролцоо;
  - ё) сайн дурын ажилтны үйл ажиллагааны шинж чанараас хамааруулан, ажиллах цагийн үргэлжлэл, завсарлах хугацаа, чөлөө олгох нөхцөл, сайн дурын үйл ажиллагааг цаг хугацаанаас өмнө дуусгавар болгох зэрэг нөхцөл.

(3) Сайн дурын ажилтан ба төлөөлөгч байгууллага хоорондын урт хугацааны сайн дурын үйл ажиллагаа явуулах тухай гэрээнд дараах зүйлсийг багтааж болно. Үүнд: (2) зохицуулалт хийхээс өмнө сайн дурын ажилтан нь тусгайлсан хууль тогтоомжийн дагуу шаардлага хангасан нөхцөлд тэтгэврийн даатгалд бүртгүүлэх эсэхтэй холбогдсон заалтад; (3) хэрэв сайн дурын урт хугацааны үйл ажиллагааны үргэлжлэл долоо хоногт дунджаар 20 цагаар илүү байсан тохиолдолд, хэрэгжүүлэгч байгууллага нь тэтгэврийн даатгалын төлбөрийг хамгийн багаар тогтоосон дүнгээс үүдэн төлсөн байх;

(4) Сайн дурын ажилтанд сайн дурын үйл ажиллагаа явуулсны төлөө цалин олгохгүй.

(5) Ажлын цаг, завсарлага, амралт, аюулгүй байдлын нөхцөлийн талаарх гэрээгээр тохирсон тохиролцоонд хөдөлмөрийн нөхцөлүүдийг хамааруулах бөгөөд хилийн чанадад явахад олгох зам хоногийн мөнгийг олгоход мөн зохих зохицуулалтыг мөрдөнө.

6 дугаар зүйл. Хэрэгжүүлэгч байгууллага

(1) Хэрэгжүүлэгч байгууллага нь Дотоод Хэргийн Яам (цаашид "яам" гэх)-наас магадлан итгэмжлэгдсэн байгууллага байна. Тус яам нь Гадаад Хэргийн Яам, Боловсрол, залуучууд, биеийн тамирын яам, Хөдөлмөр, нийгмийн асуудал эрхэлсэн яам, Байгаль орчны яам, Соёлын Яам, Эрүүл мэндийн яам, Сангийн яам болон ТББ-ын асуудлаарх ЗГ-ын Зөвлөлийн төлөөллөөс бүрдсэн Магадлан итгэмжлэлийн Хорооноос ирүүлсэн саналыг үндэслэн магадлан итгэмжлэл олгоно. Магадлан итгэмжлэлийн Хороо нь Засгийн газарт зөвлөх үүрэг гүйцэтгэнэ.

(2) Яам нь энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу иргэний нийгэм, олон нийтэд тустай байгууллага, сүм хийд, шашны байгууллага, нийгэмлэгийн хуулийн этгээдэд магадлан итгэмжлэлийг олгодог бөгөөд тухайн байгууллагын хүний нөөцийн бүрэлдэхүүн, хэрэгжүүлэх тодорхой төсөл, санхүүгийн чадавхи зэргийг харгалзан, тухайн сайн дурын үйлчилгээний төслүүдийг зохион байгуулах, хэрэгжүүлэх чадвар, энэ хуульд заасан үүргийг хүлээх чадвар зэргийг харгалзан магадлан итгэмжлэлийг гурван жилийн хугацаагаар олгоно.

(3) Яам нь магадлан итгэмжлэгдсэн хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын жагсаалтыг олон нийтэд нээлттэй, цахим хэлбэрээр гаргана. Тус жагсаалт нь сайн дурын үйл ажиллагааны төрөл, хэлбэр, хэрэгжүүлэгч байгууллагын талаарх мэдээллийг агуулсан байна.

7 дугаар зүйл.

(1) Сайн дурын ажилтнаар үйл ажиллагаа гүйцэтгүүлэхээс өмнө, төлөөлөөллийн байгууллага нь сайн дурын ажилтанд өөрөө, эсхүл гуравдагч этгээдэд учруулсан материаллаг хохирол, эрүүл мэндийн хор уршиг учирсан нөхцөлд үзүүлэх даатгалын гэрээ байгуулах үүрэгтэй. Сайн дурын ажилтан нь зөвхөн санаатайгаар хохирол учруулсан тохиолдолд хариуцлага хүлээнэ.

(2) Сайн дурын ажилтныг хилийн чанадад сайн дурын үйл ажиллагаа явуулахаас өмнө, хэрэгжүүлэгч байгууллага нь эрүүл мэндийн даатгалд хамруулна. Ингэхдээ сайн дурын үйл ажиллагааны шинж чанар, хилийн чанад дахь нөхцөл байдал, улс орон, нутаг дэвсгэрийн нөхцөл байдал зэргийг харгалзан үзнэ.

(3) Хэрэв сайн дурын үйл ажиллагаа сайн дурын ажилтны байнгын оршин суугаа газраас гадна явагдах бол, хэрэгжүүлэгч байгууллага сайн дурын ажилтны эрүүл мэндэд эрсдэл учруулахгүй нөхцөл бүхий орон сууц, нийгмийн (үйлчилгээнээс гадна) баталгааг хангана.

(4) Хэрэгжүүлэгч байгууллага нь сайн дурын ажилтан 18 нас хүрээгүй тохиолдолд, 5-р зүйлийн дагуу, түүний хууль ёсны төлөөлөгчийн нотариатаар баталгаажуулсан зөвшөөрөл, эсхүл төлөөлөгчийн тухайн зөвшөөрлийг олгож буй хэрэгжүүлэгч байгууллагын протоколыг үндэслэн гэрээ байгуулна. Ийм зөвшөөрөл аваагүй гэрээ хүчин төгөлдөр бус байна.

(5) 18 нас хүрээгүй сайн дурын ажилтнаар бие махбодь, физиологийн болон сэтгэл зүйн онцлогт тохироогүй сайн дурын үйлчилгээг хийлгүүлснээр аюул осолд өртөх болон өвчлөх эрсдэл нэмэгдэж болзошгүй тул насанд хүрээгүй сайн дурын ажилтанг хилийн чандад сайн дурын үйл ажиллагаанд явуулахыг хориглоно.

(6) Гэрээ байгуулах сайн дурын ажилтныг сонгохдоо, хэрэгжүүлэгч байгууллага нь, тухайн сайн үйл ажиллагааны шинж чанараас хамааруулан, адил тэгш харьцах зарчмыг мөрдлөг болгоно.

8 дугаар зүйл.

(1) Сайн дурын ажилтныг үйл ажиллагаа гүйцэтгүүлэхээс өмнө, хэрэгжүүлэгч байгууллага нь сайн дурын үйл ажиллагааны нөхцөлийг тодорхойлсон гэрээг хүлээн авагчтай (хүлээн авагч байгууллагатай харилцан тохирсон тодорхой хөтөлбөр, сайн дурын үйл ажиллагааны төслийн мөн чанарыг харгалзан үзнэ) бичгээр байгуулна. Гэрээнд орон сууц, дотуур байр, ажлын хэрэгсэл бүхий тоног төхөөрөмж, хамгааллын хэрэгсэл, сайн дурын үйл ажиллагааны хяналт, гэрээний хэрэгжилтийг үнэлэх зэрэг асуудлуудыг тусгана. Хэрэгжүүлэгч байгууллага болон хүлээн авагч байгууллагын хооронд байгуулсан гэрээнд сайн дурын ажилтны ажил үүргийн гүйцэтгэлийн явцад сайн дурын ажилтнуудын амь нас, эрүүл мэндэд аюул занал учруулж болох эрсдэлүүдийн талаар төлөөлөгчдөд мэдэгдэх үүрэг, хүлээсэн үүргийнхээ талаар мэдэгдэх заалтыг тусгана. Эдгээр эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж хамгаалах, арилгах арга хэмжээ авна.

(2) Хэрэгжүүлэгч байгууллага нь бизнесийн үндсэн үйл ажиллагаатай шууд хамааралтай сайн дурын үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх талаар гэрээ байгуулж болохгүй.

(3) Хэрэгжүүлэгч байгууллагууд нь үйл ажиллагааныхаа жилийн тайланг дараа жилийн 6 дугаар сарын 30-ны дотор гаргаж, зохих журмын дагуу хэвлэн нийтлэх үүрэгтэй байна.

9 дүгээр зүйл.

(1) Яамнаас магадлан итгэмжлэгдсэн хэрэгжүүлэгч байгууллага нь энэ хуульд (5-р зүйл, 2-р зүйл) заасан нөхцөл шаардлагыг хангаагүй, эсхүл үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд, Яам, Магадлан итгэмжлэх Хороотой зөвшилцсөний үндсэн дээр магадлан итгэмжлэлийг цуцална. Ингэхдээ яам гэрээгээр хүлээсэн үүргүүдийн биелэлт нь гэрээний хэрэгжилтэд нөлөөлөхгүй байхад анхаарна.

(2) Хэрэв сайн дурын ажилтан нь хэрэгжүүлэгч байгууллагатай гэрээ байгуулж, тухайн байгууллага нь татан буугдсан нөхцөлд, энэхүү гэрээгээр хүлээх эрх, үүргийг

тухайн байгууллагын өв залгамжлагчид шилжүүлэх буюу хэрэв залгамжлагч байхгүй тохиолдолд Төрийн байгууллагад шилжүүлнэ. Яам нь эдгээр эрх, үүргийг зохих өөр хэрэгжүүлэгч байгууллагад нэн даруй шилжүүлнэ.

(3) Яам нь энэ хуулийн дагуу тухайн хэрэгжүүлэгч байгууллага энэ хуулиар тогтоосон шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг шалгах эрхтэй. Яамны энэ үйл ажиллагааг Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулиар зохицуулдаг.

10 дугаар зүйл.

Төр болон орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагууд нь нутаг дэвсгэрийн өөрөө удирдах байгууллагууд нь энэхүү хуулийн 2-р зүйлд заасан зорилгоор сайн дурын үйл ажиллагаа явуулж болох бөгөөд хуульд заасны дагуу дээрх нэгжүүдийн статус нь хүлээн авагч байгууллагын статустай ижил байна. Түүнчлэн, хилийн чандад сайн дурын үйл ажиллагааг зохион байгуулахад хүлээн авагч байгууллага болон хэрэгжүүлэгч байгууллага хооронд гэрээ байгуулахад хураамж, шимтгэлгүй зуучлалын үүрэг гүйцэтгэж болно.

11 дүгээр зүйл. Татаас

(1) Яам нь хэрэгжүүлэгч байгууллагад дараах зориулалтаар татаас олгоно.

- а) 7-р зүйлийн 1 дэх хэсэгт даасны дагуу хэрэгжүүлэгч байгууллага даатгалын гэрээ байгуулсны үндсэн дээр даатгалын төлбөр;
- б) сайн дурын ажилтны бүртгэл хөтлөлттэй холбоотой зардал, сайн дурын үйл ажиллагаа, гүйцэтгэлийг зохион байгуулахад үүссэн зардлуудыг хэсэгчлэн;
- в) 5-р зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу урт хугацааны турш долоо хоногт дунджаар 20 цагаас дээш ажиллаж буй сайн дурын ажилтны тэтгэврийн доод хэмжээнд тохирох тэтгэврийн даатгалын шимтгэл.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

1. Law on volunteering, Official Gazette of Republic of Macedonia no. 85 from 09.07.2007
[http://ecnl.org/dindocuments/157_Macedonia%20Law%20on%20Volunteering%20\(en%20g\).pdf](http://ecnl.org/dindocuments/157_Macedonia%20Law%20on%20Volunteering%20(en%20g).pdf)
2. "Volunteer Act of 2007." [REPUBLIC ACT NO. 9418]
<http://www.pnvsca.gov.ph/resources/references/RA9418.pdf>
3. Implementing rules and regulations of republic act no. 9418 "an act institutionalizing a strategy for rural development, strengthening volunteerism and for other purposes
http://www.pnvsca.gov.ph/resources/references/RA9418_IRR.pdf
4. Framework act on volunteer service activities,
https://elaw.klri.re.kr/kor_service/lawView.do?hseq=31741&lang=ENG
5. Enforcement decree, http://www.vkorea.or.kr/contents/english_32.html?sm=8_3
6. Volunteering Korea, http://www.vkorea.or.kr/contents/english.html?sm=8_1
7. Volunteer Services Act, Czech Republic. 2002
<http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/5788>
8. National report, Czech Republic
http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/national_report_cz_en.pdf
9. VOLUNTEERING: EUROPEAN PRACTICE OF REGULATION1 *June 30, 2014, European Center for Not-for Profit Law*
10. VOLUNTEERING IN THE EUROPEAN UNION, Educational, Audiovisual & Culture Executive Agency (EAC-EA) Directorate General Education and Culture (DG EAC), 2010 http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/doc1018_en.pdf